

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

OM
RELIGIONS-UNDERVISNING

SOM ET SKOLEFAG

(ANDET AFSNIT)

AF

PASTOR L. A. WARBURG.

INDBYDELSESSKRIFT

TIL

AARSPROVEN I LATIN- OG REALSKOLEN

I ST. KONGENSGADE.

UDGIVET

TILLIGEMED SKOLEEFTERRETNINGER FOR SKOLEAARET

1860—1861

VED

BESTYRERNE.

KJØBENHAVN.

LOUIS KLEINS BOGTRYKKERI.

1861.

Om Religions-Underviisning som et Skolefag.

II. Afsnit.

For Latin- og Real-Skolen i st. Kongensgade er nu Tiden kommen, da der skal træffes en Ordning af Religions-Underviisningens Besørgelse i de høiere studerende Klasser. Efter den lagte Plan, som tilsigtes efterhaanden gennemført nedenfra, skal Religions-Underviisningens andet Afsnit tage sin Begyndelse i 3die stud. Klasse, som i det næste Skoleaar første Gang vil komme til at bestaae. DHrr. Bestyrere have anmodet mig om at ledsage dette Indbydelsesskrift med en Udtalelse om denne Sag, ligesom jeg forrige Aar fremsatte min Grundbetragtning af de yngre, uconfirmerede Elevers Oplærelse i den christelige Kundskab indenfor Skolens Grændser og til det Maal, som sættes i selve den præstelige Confirurations-Forberedelse og derpaa følgende kirkelige Handling. Den til mig stillede Anmodning har jeg ikke villet undslaae mig for at opfylde, og skal derfor søge at udtale min Opfattelse af den fortsatte Religions-Underviisning, som denne tænkes gennemført i lige Linie til Afgangs-Examen. Det er ikke min Hensigt at ville give et Indlæg i den levende Strid, som nu føres om det lærde Skolevæsens hensigtsmæssigste Anordning, og hvori det forhen oftere omhandlede Spørgsmaal nu

igjen er draget frem, nemlig om Religions-Underviisningen bør afskaffes eller bibeholdes for de ældre Elever. Jeg finder mig ikke kaldet eller beføiet til at blande min Stemme mellem de andre, der som oftest høres fra Skolemænd af Faget, paa hvem Ansvarret fornemmelig hviler at træffe den bedste Ordning af Skolens almindelige Forhold. Min Stilling i denne Sag har jeg opfattet saaledes, at jeg har at slutte mig til det Bestaaende, og da der heri findes anordnet en udelivet Religions-Underviisning, har jeg fornemlig at sørge for i den Skole, med hvilken jeg staaer i Forbindelse, at dette Fag bliver besørget i de høiere Klasser paa den fornuftigste og meest frugtbringende Maade. Men dette gjør jeg ogsaa villigt, da jeg har det Syn paa disse Forhold, at jeg er overbevist baade om Betydningen af Religions-Underviisningen i dennes andet Afsnit og om Muligheden af en Gjennemførelse deraf, som staaer i Forhold til de ældre Elevers aandelige og sjælelige Vilkaar. Skjøndt jeg ikke vil kunne undgaae at tage Hensyn til de forskjellige Principer, der ere komne til Udtalelse i denne Sag, er det ikke, som anført, min Hensigt at fremkomme med et Stridsskrift; skulde det derimod lykkes mig at paavise og begrunde en Besørgelse af det omhandlede Fag, som maatte findes brugelig og fornuftig, og skulde dette kunne faae nogen Indflydelse, naar rette Vedkommende skulle træffe en Afgjørelse i Skolesagen, vil jeg betragte dette som et velkomment Tillæg til mit egenlige Øiemed, som er, at gjøre rede for min Opfattelse af Religions-Underviisningens Stilling og Udførelse i de høiere Klasser i Latin- og Real-Skolen i st. Kongensgade.

Min Udtalelse i forrige Aars Indbydelsesskrift for denne Skole vedrørte Religions-Underviisningen som Skolefag i det første Afsnit. Dette laa den Gang nærmest for, og jeg holdt mig derfor alene dertil; jeg søgte at godtgjøre, hvor-

ledes Skolen har og bør have sin Gjerning til Oplærelse i Christendoms Kundskab, og gav de Grundtræk, hvorefter jeg tilstræbte denne Sag fremmet, for at Eleverne kunde komme i Besiddelse af den Oplysning og Kundskab, der maa agtes passende og sømmelig for dem, som besøge denne og beslægtede Skoler, før de kunne siges at være fra Skolens Side ret og vel oplærte i den christelige Børnelærdom. Men deri laa ingenlunde den Mening, at der skulde og burde standses paa dette Trin, saalidt som der hverken aabenbart eller skjult blev nægtet, at en Udvidelse af Kundskab eller Fortsættelse af Underviisning kunde finde Sted. Tvertimod formener jeg, at den fremsatte Opfattelse af Grundforholdet i Religions-Underviisning som Skolefag, efter sine to Factorer, Belærelse og Paavirkning, lader sig udvide til det andet Afsnit, ligesom de der angivne Principer for Belærelsen lade sig anvende under de forandrede Forhold, hvor hiint første Afsnit maa tænkes sluttet, og et nyt begynde, som skal fortsættes under andre Vilkaar og til et andet Maal. Men derfor ere de nye Vanskeligheder ingenlunde blevne upaaagtede af mig; jeg haaber, det Følgende skal godtgjøre, at jeg har taget tilbørligt Hensyn saavel til dem, med hvem der skal arbeides, som til Gjenstanden, hvori der skal virkes. Imidlertid er det Vanskelige ikke det Umulige; Hindringerne ikke større, end de kunne overvindes, og en udvidet Kundskab ikke mere fornuftstridig, end at der maa kunne arbeides med Haab. Naar jeg yttrede forrige Aar, at „ligesom jeg troer det er muligt, at der i Christendoms Underviisning som Skolefag kan gives en Virksomhed, som ikke skal agtes forgjæves, og som vil kunne have Betydning for det følgende Liv, saaledes mener jeg, at Skolen bør og maa, efter de bestaaende Forhold og under den nærværende Livets Udvikling, tilbyde sine Elever

den forberedende Veiledning heri“ — saa kan jeg overføre disse Yttringer som fuldt gjældende for det andet Afsnit, den mere udvidede Veiledning, der vel afslutter, hvad en Skole kan føre sine Lærlinge til, men derfor ikke gjør Fordring paa at være en Afslutning af den rigere og fuldere Udvikling i Livet.

Jeg kan i flere Henseender ønske at slutte mig til mine forrige Aar udtalte Tanker, fordi jeg ikke har havt nogen Opfordring til væsentlig Forandring deri, og fordi de igjen komme til Anvendelse i det her omhandlede Spørgsmaal. Jeg troer saaledes at kunne henføre Modstanden mod Religions-Underviisningens Fortsættelse til samme to Hoved-Anskuelser, hvorfra der ogsaa have viist sig Indsigelser mod det første Trin. Forskjellige i deres Oprindelse, stile de dog mod samme Maal og mødes i Fordringen af, at der skal standses i Skolerne med Religions-Underviisning efter Confirmationen. I Maaden, hvorpaa dette begrundes, træffe de ogsaa ofte sammen. Og som der hos begge Retninger ytrer sig en Miskjendelse af Oplærelse i Christendoms Kundskab i Almindelighed, men fra forskjellige Udgangspunkter, saaledes synes mig, at der ogsaa hos begge finder en Misforstaaelse Sted af en Skoles Opgave, dens Grændser og Betydningen af den Virksomhed, der kan og maa falde indenfor Skolelivets Forhold. Saalidt nemlig som Skolen giver sig ud for at kunne gjøre Alt for de Unges Oplærelse og Opdragelse, saalidt maa der stilles den Fordring, at hvad den byder skulde være Alt, hvad der er at lære i dette eller hiint Fag, saa dette maatte opgives, hvis Skolen ikke er istand til at sende Eleverne heelt udviklede fra sig. Det gjælder fuldt saavel om Religions-Underviisning som om noget andet Fag, at Skolen giver en første, begyndende, indledende Anviisning; men Ingen vil dog forkaste Sprog-

Underviisning, fordi Skolen ikke kan føre sine Elever til anden Fuldkommenhed deri, end den, som efter sædvanlige, fornuftige Fordringer maa agtes for en billig, begyndende Færdighed; hvorfor da fordre mere i det, som det er et heelt Menneskelivs Opgave at forfremmes i? Fornuftigviis vil man være tilfreds med, at de studerende Elever faae Sands opladt for den gamle Verden, de gamle Folks Aand og Liv, en Forstand paa deres Forhold, som kan give dem Lyst til at kjende endnu mere dertil, en vis begrændset Færdighed i deres Sprog; fornuftigviis bør man ogsaa være tilfreds med, at de opvoxende Christne faae en efter Skolens Forhold begrændset, dog fra Börnelærdom udvidet og forøget Indsigt i Guds Riges Forhold, Sprog, Sæder, Skikke o. s. v.. at de faae Lyst til Fremskridt heri, eller idetmindste ingen Ulyst derfor eller Tanke om, at intet Mere var at lære heri. Fordres der, og med Rette, at vedkommende Lærere i Underviisningen om de Gamle skulle virke beaandende, og at Eleverne skulle komme til at kjende Noget f. Ex. af Grækernes Aand ved at møde Kjærlighed til dem og den hos de Lærere, som føre Underviisningen i disse Fag; nu vel! det skal ogsaa indrømmes som ikke blot en billig men en fornøden Fordring, at der skal virkes beaandende ogsaa i dette andet Afsnit af Religions-Underviisningen af dem, der besørge denne; men ligesaa lidt dette umuliggjøres ved en Udvidelse af Kundskab, saafremt denne Udvidelse foretages med tilbørligt Hensyn til Elevernes aandelige Tarv og sjælelige Udvikling og Sagens eget Væsen, saalidt maa det fordres, at i Skolen Alt skal gjøres til Aand og Liv i disse Ting; men fordi Skolen ikke kan virke Alt, derfor taber dog ikke det, den formaaer at virke, al Værd og Betydning.

Ikke faa Stemmer, af meer eller mindre Vægt, have reist sig mod Skole-Underviisning i Religion, baade i det

første og andet Afsnit, ifølge en Betragtningensmaade som blev Livet qvalt og Aanden slukket ved at sørge for Oplærelse eller Kundskabs Meddelelse paa en afmaalt, fast, lovbunden Maade, med Lærebøger som Grundlag, som var det hængende og skadeligt for Aanden at lære Noget og modtage Belærelsens Oplysning. Ogsaa i Praxis gjør denne Anskuelse sig gjældende, og Underviisningen føres paa en Maade, der vel kan gjøre de enkelte Timer behagelige nok, men som ikke efterlader sig noget Blivende; den kan vække Stemninger, tiltale „Hjertelivet“ (hvilket? det „gamle“ eller det „nye“ Hjerte?), men de, som have nydt en saadan Veiledning, ville dog siden komme til at savne det Hjælpende og Støttende, som man kan have i bestemte, concise Udtryk, der kunne læres og huskes. En Stok er ikke det samme som Benene, men den er dog god til at støtte sig ved; en død Mand har ingen Brug for den, men for den levende, som vandrer fremad, tjener den ofte til Lettelse paa Veien. Uimodsigeligt er det, at Hukommelse og at have Noget, som huskes, fordi det er lært, langt fra er det ene Fornødne til et fyldigere Christenliv, men det tør dog ikke nægtes, at det støtter idetmindste Tankelivet at have Holdningspunkter og bestemte Tilknytningspunkter for det Mangfoldige, som et mere udviklet Liv fører ind i. Det er langt fra min Mening at sætte Belærelsen, knyttet til Haandbøger eller Lærebøger, som det Afgjørende for Christenlivet, men derimod nok at fremhæve dennes Betydning, fornemmelig hvor det gjælder Skolens Gjærning. Glemmes eller oversees maa det da heller ikke, at Skolen byder mere end Lærebøger; den har „Lærere“, levende Mennesker, som ere satte til at benytte disse under den egenlige Underviisning.

Jeg har tydet til en Opfattelse af Religions-Underviisningen

i Skoler, som meer og meer griber om sig og gjør sig gjældende under Udførelsen, og hvorefter consequent den udvidede Kundskabs Forøgelse, Udvikling af christelig „Intelligens“, om ikke ligefrem forkastes, saa dog agtes for en besværlig Fordring, man helst maatte ønske sig fri for. Jeg forstaaer heller ikke, hvorledes den berørte Fremgangsmaade kan fortsættes ind i den fremrykkede Alder, hvor Bevidsthedslivet ikke blot kan bruge, men ogsaa trænger til fastere Føde; og naar der af og til høres Klager over den Uvorenhed og den Uimodtagelighed for det Hellige, som tillægges Ynglinge-Alderen, turde dette maaskee have sin Grund i, at man hyder den dette paa en Maade, som ikke længer passer for den. En vis gammel Skribent har yttret: „Da jeg var et Barn, taledede jeg som et Barn, tænkte jeg som et Barn, dømte jeg som et Barn; men da jeg blev Mand, aflagde jeg det Barnagtige.“ Dette Ords Tankegang tør man vel følge i sin Omgængelse mod dem, der voxe ud fra at være Børn henimod at blive Mænd. Hvad der kan tilstedes med de mindste Børn i Skolen, er allerede ikke længer anvendeligt, naar de blive større, og maa ganske aflægges, naar de komme ind i de Halvvoxnnes Alder. Og naar der da yttres en Frygt for og Modvillie mod Alt, hvad der har Slægtskab med Baand og Aag, troer jeg, at man overhovedet meer end fornødent frygter det Hæmmende og Bindende; selv det, der i visse Maader kan blive en Tvang for en vilkaarlig Frihedslyst i Sjælen, skal ikke altid stræbes undgaaet, thi det gjælder Dannelse, sædelig og intellectual. Efter min Opfattelse af Livets Forhold, og derfor af et Menneskes Barndom eller Ungdom, vilde det være en Miskjendelse af hvad der har en uddannende Virkning, om det agtedes skadeligt at bringe det aandelige Liv ind under en Skoles vistnok formelle og bestemte Betingelser. Ogsaa her gjælder det Ord, at det er

gavnligt at have baaret Aag i sin Ungdom. Det Dannende. Aandsopdragende, som er en Skoles Opgave at öve ogsaa ved Religions-Underviisning, maa have Fasthed, Bestemthed og gjennemføres med Nøiagtighed; der indtræder i alle Skole-Forhold noget Pligtmæssigt, der stiller Fordringer, som skulle kræves opfyldte; Flid og anden anstrængende Aandsvirksomhed, Orden og Nøiagtighed ere uadskillelige fra Skolen, men saadant skader ikke det Gode, medens det vel ofte, hvad Bestemmelsen ogsaa er dermed, tjener til at hæmme, om end ikke ganske at udrydde det mindre Gode og det Slette.

I andet Afsnit af Religions-Underviisningen maa Belærelsen indtage en fremtrædende Stilling, og tilmed en Belærelse, som ordnet og bestemt umærkeligt kan danne de Unge til at arbejde med Regelmæssighed og Orden, Betænksomhed og Sindighed i den aandelige Verden. — Man har ofte rettet Angreb paa Afholdelsen af Examen i Religion og særskilt ønsket dette Fag afskaffet som Examinations Gjenstand ved Afgangsexamen. Det forekommer mig imidlertid ikke at være noget Modsigende i, at man holder Prøve i et Fag, hvor der dog meddeles en Kundskab, for hvis Besiddelse der maa kunne gjøres rede. Examen har desuden den Nytte, som et bestemt Maal altid har for den, der skal arbejde. Den virker begrænsende tilbage paa den hele Underviisning ved at angive en bestemt Fordring, som skal skee fyldest. Examen er ikke blot for Disciplenes Skyld, men ogsaa for Lærerne. Hensynet til den kan virke, at de arbejde mere sluttet og ikke hensynsløst følge en vilkaarlig Lyst til at bevæge sig til alle Sider udenfor den anviste Vei, og efter hele det Udviklingstrin, hvorpaa de ældre Elever maae agtes at staae, er det særligt nødvendigt, at der følges en bestemt Vei. Et Andet er, at saa en Lærer kan færdes mere livligt paa samme Vei med sine Elever end andre; thi den personlige Paavirkning tænkes paa ingen

Maade udelukket, ikke heller behøver den at blive det. Ogsaa i dette Stykke er der en Fortsættelse af det, som maa og kan finde Sted paa de tidligere Trin. Den hemmelighedsfulde, ofte upaaviselige Forbindelse mellem Lærer og Disciple, hvorved der gaaer en aandelig Livsstrøm fra Sjæl til Sjæl, eller fra Hjerte til Hjerte, vil ogsaa her kunne gjøre sig fuldt vel gjældende, naar kun en Lærer har Beholdning af Liv og Aand, og Eleverne ikke have tabt Modtageligheden derfor. Gaverne ere i saa Henseende vistnok forskjellige, men Leilighed til at bruge dem afskjæres ikke, fordi Gjærningen ordnes ind under faste Bestemmelser, som ere tagne med Hensyn til det høiere stillede Maal, som tilstræbes. Der vil dog bestandig kunne levnes Tid for den opvakte, flinke Lærer til at lade det komme frem, der kan virke som et velgjørende aandeligt Bad; eller der bliver altid Leilighed for en tro og nidkær Mand, som fører sine Disciple frem paa den anviste Vei, til at lade dem „holde Hvil“ og see sig om i Landet, hvorigjennem de vandre. Men dette skeer bedst, jo mere ordnet og sluttet Marschen foregaaer. Almindeligt vindes der Tid ved den bestemte Orden, der overhovedet ligesom Flid er et fra Skoleforholdet uadskilleligt Begreb. Man arbejder bedre og lettere i en Classe, hvor Disciplinen, Opførselen, er god, end hvor det Modsatte er Tilfældet; og der læses bedre i en Klasse, hvor Læreren hver Time har et bestemt Tilknytningspunkt i det foreliggende Pensum, en bestemt Plan at følge, end hvor der i enhver Time skal findes paa eller søges efter, hvad der nu skal drages frem. Isærdeleshed troer jeg dette vil kjendes nødvendigt i de høiere Klasser, hvor det gjælder om at lægge Tøile paa den voxende ungdommelige Friheds Lyst, der uden dette snart vilde kunne blive ustyrlig og udskeiendè.

Endskjøndt det vel nok turde være forstaaeligt, i hvil-

ken Retning dette er sagt, skal jeg dog udtrykkeligt udtale, at her ikke handles om Skoleforholdets egentligt saakaldte Disciplin, der nærmest angaaer Opførsel o. s. v. — men at det er den intellectuelle Disciplin, Aandens Opdragelse til at tænke og Oplærelse til at omgaaes aandeligt med aandelige Ting, hvorom det gjælder. En af Hoved.-Vanskelighederne, som ofte er fremhævet, naar Spørgsmaalet om den fortsatte Religions-Underviisning er draget frem, er nemlig Elevernes aandelige og sjælelige Udvikling paa dette Trin. Barne-Alderen er lagt tilbage og Ynglinge-Alderen begyndt; der kan ikke længer ventes den tillidsfulde, trygge Hvilen i Lærerens Magt, som er Barnetidens Særkjende, den vaagnende Selvstændighedsfølelse, Lyst til selv at tænke, træder efterhaanden meer og meer frem. Der høres saaledes ofte Klager over den lærde Skoles Disciple i deres Forhold til Religion; der tales om deres Uimodtagelighed, deres Ulyst til at give sig af med disse Ting, eller rettere den ringe Sands, de siges at have derfor. Men jeg troer, at man baade kan og i flere Henseender virkelig gjør denne saa skjønne og lovende Alder Uret. Modsætningen til den svundne Tid er endda neppe saa gabende, som den først kunde synes. Her er dog en Fortsættelse af det tidligere Liv, en Udvikling af hvad der før har været tilstede, om end skjult; og kommer der saa end Meget frem, som man helst ønskede borte, og faaer dette end mærkelig, hastig Væxt i denne besynderlige Foraarstid, saa kan der dog neppe foregaae en saa betydelig Grundforandring, at de, som før regnedes for modtagelige, nu paa een Gang skulde have tabt al Lyst til at omgaaes med Noget, der dog skal og kan have Betydning for enhver Livsalder. Ganske vist maa man omgaaes de Unge paa dette Udviklingstrin med Skjønshedsfølelse og med aabent Sind for det Særegne, men ogsaa for det Be-

tydningsfulde i denne Overgangstilstand. Det kaldes en farlig Tid for Brystets Stemme, naar denne er i Overgang, og der maa handles varligen ved dens Uddannelse. Paa samme Maade er det indre Liv i sin Overgang en farlig Tid, og man bør vare sig for, at ikke „Stemmen“ skal faae et Knæk, som vanskeligt siden vil kunne forvindes. Men saa er det tillige -- og dette er opmuntrende til Haab -- en Tid, hvor ofte saa tilsyneladende Lidet kan give den vibrerende Tunge i Livets Vægtskaal et Udslag til den gode Side. Det er nemlig den Alder, hvor det indre Livs stærkere Kræfter, baade gode og onde, begynde at yttre sig. Et Særkjende er saaledes den vaagnende Selvfølelse i forskjellige Retninger, som det gjælder at boie hen til det Gode. Ligesom der yttres sig i det Smaa fEx. en Ulyst til at gaae med Bøger under Armen, da man saa seer ud som en Skolediscipel — saaledes begynder Forstandens og Villiens Selvfølelse og Selvstændighedslyst at tage mærkeligt til; Aandens Trang til ikke blot at være modtagende og til at blive ledet, men til selv at være virksom og udtænke Noget, rører sig kjendeligt, og det gjælder om at boie Alt dette ind til det Gode, som kan udspringe heraf. Det er nemlig denne Selvfølelse, som kan udvikle sig til den prise-lige Arbejdslyst, til den rette Flid, hvor den Unge arbejder sig frem af indre Drift; Legelysten og Legetiden er ophørt, der føles Trang til at tage sig Noget for i de ledige Tider; og hiin Selvfølelse kan, ret styret, blive Kilden fEx. til den berigende og frugtbringende Læsning, som gaar ud over Skolens snevre Fordringer. Men det er ogsaa denne Selvfølelse, der kan udarte til det Uelskelige, som vistnok hyppigt træffes; til Vigtighed, Næsviished, til den ubehagelige Selvklogskab, som viser sig i, at man affærdiger sine Ting som Bagateller og sidder Læreren overhørig, fordi han ifølge et ungdommeligt Overmod

Tanker, dog ikke kan sige En stort Mere, end hvad man allerede veed. At fremelske det Gode og støtte dets Udvikling, men at hæmme og modarbeide, afværge og tilbagetrænge det Uelskelige og Uvorne, bliver derfor Opgaven; og dette synes mig for Skolens Vedkommende bedst at kunne skee ved at møde den vaagnende Trang til en friere og kraftigere Bevægelse i Aandens Liv med at byde den sund, nærende Føde paa en saadan ordnet Maade, at de Unge med det samme lære at bøie Aandslivet ind under en rolig, ledet og styret Virksomhed. Det er jo den Alder, hvor disse have meest Lyst til at gjøre Optøier og være aandskaade; saa er det vel ogsaa tjenligt at imødegaae dem med den besindige Veiledning, som en afmaalt, lovmæssig Underviisning kan byde. hvori der ikke blot gives, men fordres Noget fremfor hvad der tidligere har været fordret af dem. Thi, langt fra at skade, hjælper det ogsaa at gjøre større Fordringer, naar dette skeer med Skjønsmhed, da saadant tiltaler deres Lyst til at prøve Kræfterne og tage sig noget Alvorligere for, end hvad der blot er Børneværk. Skolen har i dette, som overhovedet efter sin hele Stilling i Livets Forhold, en afmaalt Virksomhed og begrændset Indflydelse, og paa dette Trin bliver det mere kjendeligt, hvilken særdeles Betydning andre Livsforhold have; tidligere Opdragelse og Hjemmets Vilkaar bære nu tydeligere Frugter, enten gode eller daarlige; de daglige Omgivelser afspeile sig bestemt, hvortil endnu kommer, at der begynder en nærmere Berøring og Udveksling med det større Samfundslivs Forhold; Omverdenen bliver dem mere tilgængelig end tidligere; de kunne ikke saaledes som tidligere holdes ude eller borte fra de Magter, der raade iblandt os, men dette har sjældent nogen god og sund Indflydelse; med andre Ord: Livet udenfor Skolen, hvor dennes Magt og Opsyn ikke naaer hen, bliver efterhaanden stærkere udviklet; men netop derfor skal den

des noiere agte paa sit Kald, søge-at forstaae sin Opgave og ufortrødent tage vare paa sin Gjerning, som nærmest bliver at møde den vaagnende Videbegjærlighed og tage denne saaledes i Arbeide, at Eleverne kunne blive saavidt muligt optagne af de Ting, hvermed de have at beskjæftige sig; men vel at mærke „optagne deraf“ som de, der føres ind i Noget, de have Glæde ved, føle sig opfyldte af, og som interesserer dem; thi det er ikke „Overlæsselse“, der skal tilsigtes, ikke Overanstængelse eller Overanspændelse; der skal ikke tilstræbes paa den Maade at lægge Beslag paa deres Tid og Kræfter, at disse slides op; men Maalet, som bør sættes, og som vistnok ikke er umuligt at naae, skal være at møde, styrke, nære og forøge deres Lyst til at leve og bevæge sig i den Aandens Verden, der oplades dem indenfor Skolestuer-nes Vægge. Ingen Skole vil derfor agtes forstandigt indrettet, uden der finder en gradvis Stigen Sted i at tage Brug af, og gjøre Fordring til Elevernes intellectuelle Kræfter, for derved at føre dem dybere ind og videre frem i de Læregjenstande, som Skolens Virksomhed fornuftigviis omfatter. Dette har ogsaa sin Anvendelse paa Religions-Underviisningen. Det gjælder om at byde de Unge en Veiledning til dybere Indsigt i de Kundskaber, de allerede besidde, større Klarhed i Betragtningen og Færdighed i Brugen deraf, men tillige en Forøgelse og Udvidelse, hvorved de føres ind i Kundskab til Noget, som enten har været dem ukjendt tidligere, eller idetmindste kun løseligt været berørt for dem.

Hvori denne Udvidelse efter min Opfattelse kan bestaae, og som vil blive tilstræbt i denne Skole, skal jeg nærmere søge at paavise og begrunde. Dog kan jeg ikke lade det uberørt, hvor megen Betydning Lærerens Person og Paa-virkning har ogsaa i dette andet Afsnit; hovedsageligen gjæl-

der i denne Henseende det Samme, som er fremhævet forrige Aar. Uden en frisk, levende og oplivende Besørgelse af Gjerningen synker dette Fag ned under de andre i Betydning; og særligt maa der tages vare paa Tjenesten i det fremrykkede Stadium, at der ikke skal gives noget Anstød. Hvad Barnet lettere forvinder, faaer sidenhen mere blivende Virkning. Det savner ikke sin Grund, naar der tales om de ældre Disciples Tilbøielighed til at affærdige, hvad der hører Religions-Underviisningen til, med en vis ungdommelig Lethed i Sindet, men des varsommere bør man være for ikke at give Anledning dertil. Jeg skal blandt Andet nævne det Mislige i at trætte og kjede ved tørre og pinnagtige Udviklinger, eller ved at give dem Lærebøger ihænde, hvor der kun er liden Leilighed for Aandens Flugt. Det Tørre og Kjedsommelige volder paa dette Trin upaatvivleligt større Skade end tidligere. Saalænge Barnet stikker i Eleven, kan han lettere komme ud fra det, der kjeder, og forvinde Indtrykket deraf; desuden veed man jo, hvorlidet der skal til for at optage Børn. Noget anderledes i den fremrykkede Alder. Ikke Enhver, som maa regnes til de fortrinligere Lærere for de Mindreaarige, er derfor lige vel skikket til Lærer for de Ældre; her gjøres større Fordringer til ham. Aand, Livlighed, Friskhed, Svingkraft i Sjælen ere Grundbetingelser for en god Lærer paa begge Trin; han maa være opfyldt af Glæde over det, han skal meddele, fordi det er Noget, han selv har kjært; men for en Lærer paa det fremrykkede Stadium maa dertil føies en særlig Fordring til at kunne omgaaes saaledes med det, der ligger for, og med dem, han skal paavirke, at den aandelige Overlegenhed, den rette Myndighed, gjør sig gjældende uden Konstgreb; han maa besidde Færdighed i at møde og beherske de kaade eller springende Tanker,

som ere de Unge eiendommelige; Overblik over Sagen for at kunne føre Sjælene op paa Høider, hvorfra der haves Udsigt over de Ting, der handles om; Ro, og dog Bevægelighed nok til at kunne afvæbne den ungdommelige Selvklogskabs Indvendinger, Bemærkninger, Spørgsmaal osv. Medens alt opskruet, paataget Væsen maa undgaaes, er det af særlig Betydning, at Eleverne have at gjøre med en Mand, i hvem det gjør sig gjældende, at han selv lever i det, han skal gjøre levende for dem, og har en fast Anskuelse deri. Ligesom det i den øvrige Behandling af Disciple gjælder om at omgaaes dem med Humanitet, uden dog at opgive sin Myndighed, saa Grændsen mellem Lærer og Discipel ikke overskrides paa nogen af Siderne (der skal fEx. ikke være Kammeradskab mellem dem), saaledes i Underviisnings Forholdet; der er et Hensyn til, at de ikke længer ere Børn, som gjerne maa blive kjendeligt, en Opmuntring, som bør ydes, til Næring for den gode Selvstændighedsfølelse, men ogsaa en bestemt alvorlig Tilbageviisning af alle Træk paa den ubehagelige og uelskelige Vigtighed, som saa let kan gribe Leilighed til at yttre sig.

Men hvilken er saa Udvidelsen i Belærelse, som tænkes gjennemført? Hyppigt har, som sagt og vel almindeligt bekjendt, Fortsættelse af Religions-Underviisning indtil Afgangsexamen fundet Modsigelse; og dette ikke blot af dem, der let kunne affærdige dette Spørgsmaal, fordi de i Almindelighed ikke have noget godt Sind for Religions-Underviisning i Skolen, men ogsaa af Mænd, hvis Stemme har Vægt, og som man skal vogte sig for at tilskrive Mangel paa Ærbødighed for dette Anliggende. Det kunde ogsaa synes overflødigt eller en Modsigelse at fortsætte, hvad der maa agtes at have faaet en almeengyldig Afslutning. Naar det er en gjensidig Over-

eenskomst at betragte den confirmerede Ungdom for vel oplært i den christelige Børnelærdom og beredet til at kunne deeltage i det større Menighedsliv, hvad mere behøves da, hvad kan saa føies til? og hvorfor lade Nogle blive stillede, frem for Andre, under nye Vilkaar i denne Sag, som var der Noget, der kunde hedde „udvidet Christendom,“ og hvori de Faa skulde deelagtiggjøres fremfor de mange Andre? Sagen er imidlertid denne, at der ikke skal eller kan være Tale om udvidet Christendom, men om udvidet Kundskab, om fortsat Øvelse til at bruge de aandelige Kræfter i dette Anliggende for dem, der i det Hele oplæres til at arbeide med Aånd og Indsigt. Christendom er ikke eenstydende med Kundskab deri; Ingen har Christendom, fordi han har Kundskab; udvidet Kundskab er derfor heller ikke Eet med udvidet Christendom. At give Belærelse, Oplysning, Indsigt er Skolens Sag, og indenfor Grændserne af Christendoms Kundskab kan der meget vel tænkes og gives forskjellige Trin, Forøgelse, Udvidelse osv.

Der har i denne Henseende været gjort forskjellige Forslag og Forsøg paa en hensigtsmæssig Ordning, nærmest fremkaldte ved Følelsen af det Mislige i de hidtil sædvanligt brugte Lærebøger og ved Savnet af en god, passelig Haandbog. Ønsket om at en saadan maatte findes, antager jeg almindeligt nærret af dem, hvis Gjærning det er at undervise i de høiere Klasser; da imidlertid ingen saadan, almindeligt anerkjendt Haandbog foreligger, har man søgt at hjælpe sig som man kunde, hyppigt ved at føre Læsning i det Nye Test. videre igjennem. Med flere af de gjorte Forslag (fEx. nuv. Pastor L. Gudes Bemærkninger om Religions-Underviisningen i den lærde Skoles høiere Klasser i Indbydelsesskrift til d. aarl. Hovedex. i Borgerdydskolen paa Christianshavn 1846) kunde jeg vel samstemme, men troer

dog efter moden Overveielse at maatte foretrække Udvidelsen fortrinsviis i en anden Retning, end den hvortil hiint anførte og flere senere Forslag vise hen.

Det er undertiden, ikke ganske uden Grund, gjort gjældende mod Religions-Underviisn. i de høiere Klasser, at denne, i en vis Stræben efter begyndende Videnskabelighed, bliver til en Slags Halv-Theologi, som hverken er det Ene eller det Andet, og hverken kan tilfredsstille den religiøse eller den intellektuelle Trang. At give et foreløbigt Cursus i Dogmatik og Ethik maa vist ogsaa ansees for meget misligt; i Almindelighed vil dette være saa langt over de Unges Kræfter, at den hele Sag bliver dem trættende og tung; de fleste Lærebøger frembyde i Virkeligheden, hvad der vel kunde kaldes en populair Theologie, men, som hyppigt ikke bliver stort Andet end en Gjentakelse af hvad der allerede er blevet lært i korte Grundtræk paa det tidligere Trin, kun nu mere konstigt, ofte forstyrrende den simple, i god Forstand eenfoldige Kundskab, Eleverne bære i sig fra det første Afsnit. Udvidelsen skal ikke bestaae i saadan Forøgelse af et saadant Kundskabs-Stof, der neppe bliver nogen sand Berigelse for Aanden, eller i Stræben efter at føre dem ind i forviklede og forviklende Tankegange, hvor det klare Overblik kan gaae tabt; men en virkelig Udvidelse finder Sted, naar det bliver muligt at lede Sjælene ind i Egne, som før vare dem ukjendte, om de end havde Tanke om, at saadanne vare til, og kunde længes efter at komme derind. En saadan Udvidelse troer jeg mulig ved en til Forholdene afpasset kirkehistorisk Underviisning som Grundlag, paa samme Maade omtrent som Bibelhistorie er bleven fremhævet som Byggegrund for det hele Underviisningsværk. Det vil neppe være und-

gaact den opmærksomme Lærer, at Elever mod Slutningen af Underviisningen i første Afsnit ofte yttre Lyst til at faae nøiere Oplysning om de „kirkelige“ Forhold, om de forskjellige Confessioner, fEx. om de forskjellige Opfattelser af Sacramenterne, især Alterens Sacramente; ikke sjældent falder der Spørgsmaal, som tyde paa Lyst til at vide lidt nøiere Besked om Secter o. s. v.; andre Yttringer tyde paa, at de forundre sig over saadanne Ting, ere blevne opmærksomme paa de forskjellige Meninger i Opfattelsen af de vigtigste Lærdomme og begynde at spørge efter Sammenhæng i Alt dette. Men enhver skjøn og samvittighedsfuld Lærer har vist ogsaa følt, hvor vanskeligt det er at svare paa flere af disse Spørgsmaal med Haab om at blive ret forstaaet, fordi der intet Tilknytningspunkt er hos Eleverne, idet de saa godt som Intet kjende til den historiske Udvikling, hvorunder denne Side af det christelige Liv har dannet sig. Her staae vi derfor ved Grændsen af det Land, om hvis Tilværelse der har været hørt Noget, og hvori det vil kunne interessere de Unge at blive førte ind. En kirkehistorisk Veiledning vil være dem gavnlig til at klare sig mange Livets Forhold i denne Sag; derigjennem kan vindes en Forstaaelse af den Lærens og Livets Udvikling, som møder dem i det kirkelige Samfund, og som derved ikke længer vil behøve at staae saa fremmed og gaadefuldt for dem som tidligere. Omverdenen begynder i forskjellige Retninger at tildrage sig Ynglingealderens Opmærksomhed, og det vil dog ikke agtes urigtigt, om Skolen efter sin begrændsede Virksomhed, søger at give dem nyttige Vink til at finde Rede i det bevægede Menneskelivs Forhold, og at berede dem til at kunne færdes deri med Forstand; det kan vel heller ikke regnes for at skulle ligge udenfor Skolens

Omraade, at bidrage, hvad den kan, til at dens Elever kunne faae et forstandigt Syn paa de kirkelige Samfundsforhold, hvortil de høre. Hvad ogsaa blev antydet i forrige Aars Bemærkning, kan og skal det ikke være uden Betydning, at det fornemlig er til „Folkekirken“, den skal udsende sin Ungdom, men til at klare sig den lutherske Kirkes Stilling, dens Eiendommeligheder i Lære og Skikke, Liv og Sæder, maa det fornuftigviis agtes tjenligt, at Eleverne gennem en kortfattet kirkehistorisk Udvikling kunne blive førte ind i Kjendskab til dens Oprindelse, dens Forhold til tidligere kirkelige Samfund o. s. v. Det har ogsaa været yttret som hensigtmæssigt, at der blev givet de ældre Elever nogen Kundskab til det augsburgske Bekjendelsesskrift; heri samstemmer jeg, men jeg finder det tillige rimeligt, at der bydes Oplysning om de andre større Kirkesamfunds vigtigste Anskuelser i Liv og Lære og et Kjendskab til de betydningsfuldere Secter, for at der tillige kan bydes Veiledning til at kunne finde sig til Rette i alle disse brogede Livsforhold. I denne Henseende er Historiens Forklaring den tydeligste og bedste. Som det er Bibelhistoriens Fortrinlighed til at bruges som Byggegrund for det hele Underviisningsværk, at denne giver levende, concrete Livsbilleder fra Guds Rige, saaledes er det en kirkehistorisk Underviisnings Brugbarhed, at den kan afgive bestemte Livsbilleder og virkelige, factiske Vidnesbyrd om Menneskets Optagelse af Evangeliet, om Slægtens Færd med det Christelige, Guds Riges Medfart iblandt os. Det kirkelige Samfunds Historie fra sin Begyndelse, efter „Apostlenes Gjerninger“ og de vigtigste Antydninger deraf, som findes i Apostlenes Breve, forfulgt videre gennem Tidernes Løb, fremstillet i korte Træk, afpasset efter Skolens Tarv, dens Grændser

i Tid og Öiemed, vil kunne blive den naturligste Paa-
viisning af, hvad der er kommet ind ved Menneskene
i den rene Helligdom, opbygget af de levende Steen
paa Apostlenes og Propheternes Grundvold med Christus som
Hovedhjørnesteen, og som da senere er traadt om i forskjel-
lige Skikkelser. Ved en saadan kirkehistorisk Underviisning
hjælper Skolen til, at Overgangen ikke bliver for brat fra
Barnets eenfoldige, troskyldige Forstand paa det christelige Liv
til Livet i en Verden, hvor der høres en Mangfoldighed af Stem-
mer i disse Ting, hvor der er dogmatiske og ethiske Systemer
i Mængde, hvor den ene Lærdom og Mening krydser den
anden, og hvor der er de mangehaande, ofte stridige Op-
fattelser af Liv og Skikke; Forundring over alt det kan ud-
arte til at der tages Anstød, og ofte forvirres Sjælene
i al denne Forvirring; derfor er det gavnligt, om man har
fundet en Traad i dette; men en saadan er det muligt, at
kirkehistorisk Oplysning kan give.

Desuden tiltaler det Historiske i Almindelighed den vide-
begjærlige Ungdom. Dette maa idetmindste ansees for at ligge
den nærmere end den tunge, systematiske Methode, som alle
Lærebøger for de Ældre meer eller mindre bære Præg af, hver i
sin Tids videnskabelige Retning. Ad den paaviste Vei vil
de føres naturligere ind i de forskjellige baade dogmatiske
og ethiske Hovedtanker, som have gjort sig gjældende i
Kirken gennem de fastsatte Læresætninger, Anordninger af
Livsforholdene, sædelige Tilstande o. s. v. Men derfor maa
det, som her skal tilbydes, være nøie afpasset efter dette
Formaal, ligesom en omhyggelig Begrændsning af Stoffet
maa afværge Overlæsselse af Hukommelsen.

Men til en saadan kirkehistorisk Underviisning maa dog
nødvendigt knyttes en anden side ordnet Virken af særdeles

Betydning ogsaa i andet Afsnit. Der vil nemlig under den antydede Belærelse og Tilfredsstillelse af Videlysten, dog blive en utilfredsstillet Trang til en anden aandelig Næring. I detmindste bør den Tanke ikke opgives, at der hos Eleverne rører sig Noget af det indvortes, skjulte Liv med Gud, som begjærer Evangeliets usyrede Brød og er glad ved at kunne indaande den rene Luft, som forfrisker det indvortes Menneske i den „deilige Guds Riges Have med sine mange skjøne Træer“. Der maa arbeides i Troen paa, at de Unge dog bestandigt ville have Lyst til at føres videre i „Ordets“ Kundskab. I detmindste bør man ikke unddrage dem den Næring, som heri bydes det dybere, indre, hellige Aandsliv, der maatte røre sig hos dem. Vindes der end ikke Meget derved, eller muligt ikke Meget, som strax bliver kjendeligt for den, der arbejder med dem, saa vil der dog tabes Meget, om der ikke gaves Leilighed til at befrugte, levendegjøre og styrke det Liv, der dog er fælles for os alle i „den hellige almindelige Kirke, de Troendes Samfund“, enten vi høre til denne eller hiin Bekjendelse.

Ikke blot til Bevarelse af det forhen Lærte og Modtagne, men til en virkelig Aandens Berigelse og Forøgelse af de Ordets Skatte, som det er en Ung gavnligt at bevare i sit Hjerte, maa en omhyggeligere og nøiagtigere Læsning i den hellige Skrift finde Sted. Som sædvanligt i de høiere Klasser vil et af Evangelierne blive læst paa Græsk; dertil tænkes føiet et af Brevene, enten Romer-Brevet eller Galater-Brevet; hvilket af disse tvende der vil blive brugt, maa tildeels rette sig efter den Tid, der skjønnes at kunne blive anvendt dertil. Brevene paatænkes læste i den danske Oversættelse, for at ikke det mere vanskelige Sprog skal hindre og besvære. Af Evangelierne vil „Johannes Evgl.“ blive

læst; deels er det Græske i dette saa let, at Sproget ingen særlige Vanskeligheder vil frembyde, deels, og fornemmelig af den Grund skal det bruges, frembyder dette Evangelium nærmest Leilighed til at føre Sjælen ind til at kjende det dybere Liv i Gud, som vi skulle gjenfødes til at leve efter Aanden. Under Beskjæftigelse hermed vil Leiligheden nærmest være given for den personlige Paavirkning af Aand paa Aand, som dog altid vil give Religions-Underviisning sin bedste og varigste Betydning.

Heller ikke det Bibelhistoriske skal lægges tilside. Foruden den idelige Tilbagevenden dertil, som Læsningen af et Evangelium giver Leilighed til, er det nødvendigt at bevare det allerede Læste ved en Fornyelse i Erindringen deraf. En ligefrem Beskjæftigelse dermed er nødvendig. Ved denne Leilighed afgiver S. C. Müllers Udtog, som allerede vil have været afbenyttet tidligere, et bedre Hjælpe-middel end f. Ex. Herslebs Bibelhistorie; det tilbyder en Udvidelse i Kundskaber, som jeg i Almindelighed antager brugt med en vis Glæde af Eleverne.

Hermed skal jeg saa afslutte disse Antydninger, som have faaet et større Omfang, end jeg først havde tænkt mig. Det er mit Haab, at den angivne Grundtanke vil lade sig gennemføre, og at dette kan være dem tjenligt, som skulle oplæres derefter. Som jeg bærer Ansvar for Anordningen, saaledes har jeg ogsaa besluttet mig til at overtage Ansvar for Udførelsen deraf. Efter DHrr. Bestyreres særlige Opfordring, paatog jeg mig efter forrige Aarsprøve at læse 2 Timer ugenligt i Skolen, da jeg ansaae det tjenligt for mit Forhold saavel til den Sag, for hvis Fuldblydelse jeg er gjort ansvarlig, som til Skolen i det Hele, selv at deeltage noget i den daglige Gjærning. Det er min Bestemmelse

fra næste Skoleaar at overtage Underviisning i den 3die stud. Klasse, hvor Begyndelsen skal gjøres paa dette Underviisningens andet Afsnit, og saa at følge med disse Elever til Afgangsexamen. Det skulde være mig kjært, om den udtalte Anskuelse maatte finde Billigelse, og om den kunde vække Tillid til, at der vil blive arbeidet med Skjönsomhed og Betænkksomhed. Som særdeles glædeligt skulde jeg agte det, om Nogen af dem, der virke under lignende Forhold, maatte finde det Tilsigtede fornuftigt og brugeligt.

L. A. Warburg,

2d. res. Capell. ved Holmens Kirke.

Kjøbenhavn i Juni 1861.

Skoleefterretninger.

I Skoleaaret 1860—61 er i de forskjellige Fag følgende gjennemgaaet:

Dansk.

(I Skolen følges i det hele den Retskrivning, som i disse Skoleefterretninger er anvendt.)

Iste Forberedelsesklasse. Denne Klasse har i det forløbne Aar været delt i tre Afdelinger.

Disciplene i ældste Afdeling have fra Aarets Begyndelse benyttet Læsebog (Borgens og Rungs, 1ste Kursus). Med disse og de i Aarets Løb optagne, der have sluttet sig til dem, ere de første 70 Sider og 12 Fabler gjennemgaaede. Ved Siden af Oplæsningen er der lagt megen Vægt paa Opfattelsen og Gjengivelsen af det læste, samt paa Ordenes Opløsning i Stavelser og Bogstaver. Foruden de hist og her i den prosaiske Del spredte Vers ere adskillige Smaadigte bag i Bogen lærte udenad. I Forbindelse med den Øvelse i at gjengive det opfattede, som har støttet sig til Læsebogen, ere i enkelte Timer om Ugen smaa Eventyr og Fabler fortalte af Læreren og derpaa gjenfortalte af Disciplene, ved hvilken Øvelse der stedse er lagt særegen Vægt paa en bestemt og kraftig Udtale.

Med mellemste Afdeling, der endnu tildels lærer at læse ved Hjælp af Lydmethoden, ere de 4 første Øvelser i

Borgens og Rungs ABC gennemgaaede. — De yngste, som næsten alle ere indmeldte i Løbet af Vinteren og Foraaret, ere endnu udelukkende beskjæftigede med Sproglyd og løse Bogstaver. — I Forbindelse med Lyd- og Læseøvelserne har det været tilsigtet at vænne disse Afdelinger (2den og 3die) til en korrekt og tydelig Udtale saavel af enkelte Ord som af hele Sætninger. Af Speckters „Fabler for Börn“ (oversatte af Chr. Winther) ere adskillige lette Fabler benyttede til dette Öjemed. Disciplene have ordret maattet gjengive de enkelte Sætninger, hvilken Øvelse er bleven gjentaget, indtil Udtalen blev saavidt muligt tilfredsstillende.

2den Forberedelsesklasse. Af Funch, Røgind og Warburgs Læsebog er læst fra S. 149—195. Disciplene have først höjt, tydeligt og nöjagtigt maattet oplæse det daglige Pensum, derefter have de i Reglen ordret gjengivet det læste udenad, og endelig er hele Lektien benyttet til Staveøvelser. Naar Tiden har tilladt det, ere Disciplene blevne øvede i uden Forberedelse at læse op. Af Bogens Digt-samling ere nogle Stykker af fortællende Indhold lærte udenad og repeterede i Kor. I den sidste Del af Aaret ere Retskrivningsøvelser paabegyndte og bestaa i Nedskrift paa Tavlen af udenadlærte Stykker.

3die Forberedelsesklasse. Af Funch, Røgind og Warburgs Læsebog er læst forfra til S. 118. Det daglige Pensum er blevet oplæst og gjengivet, men Gjengivelsen har været friere. Staveøvelser ere anvendte paa de i Lektien forekommende Ord, men Disciplene ere tillige blevne øvede i af meddelte Sætninger at udsondre de enslydende Ord og stave dem for at vise, at de havde forstaaet dem i deres Forskjellighed. En stor Del af Versene bag i Bogen ere lærte udenad og repeterede i Kor.

4de Forberedelsesklasse. Af Funch, Røgind og Warburgs Læsebog er Afsnittet „Fortællinger efter Odysseen“ benyttet til Oplæsning, Gjengivelse og den enkelte Sætnings Analyse. Sætningens Dele og de vigtigere Ordklasser (Hovedord, Udsagnsord, Tillægsord, Biord og Forholdsord) ere indøvede alene ved Hjælp af Læsebogen, til hvilken den grammatiske Undervisning i Dansk saavel i denne som i de følgende Klasser har støttet sig. Forskjellige Digte bag i Bogen ere lærte udenad. 2 ugentlige Stile ere skrevne paa Skolen, den ene efter Diktat, den anden Nedskrift af et lært Stykke i Læsebogen.

5te Forberedelsesklasse. Funch, Røgind og Warburgs Læsebog S. 206—69 er benyttet til Oplæsning, Gjengivelse og Analyse. Sætningens Dele, Ordklasser og Sætningernes Forbindelse have været Gjenstand for Analyse. Nogle af de længere Digte bag i Bogen ere lærte udenad. 2 ugentlige Stile ere skrevne paa Skolen, den ene efter Diktat, ved hvilken navnlig Brugen af Skilletegnene er bleven indøvet, den anden Oversættelse fra Tydsk.

6te Forberedelsesklasse. Funch, Røgind og Warburgs Læsebog S. 195—263 (Oplæsning, Gjengivelse og Analyse). I denne Klasse tilstræbes en mere udtømmende Analyse saavel af den enkelte Sætning som af Sætningsforbindelserne. Nogle Digte ere lærte. 1 ugentlig Stil er skreven paa Skolen, som oftest Gjengivelse af en mundtlig meddelt Fortælling, undertiden Oversættelse fra Tydsk eller efter Diktat til videre Indøvelse af Skilleteggenes rette Brug.

1ste studerende Klasse og Realklasse. Flors Haandbog i den danske Litteratur S. 9—32, 280—86, 362—67, 506—12. Nogle Digte ere lærte udenad (Øhlenschläger: Thor med sit Følge drager til Jætternes Land; Grundtvig:

Niels Ebbesen; Chr. Winther: Henrik og Else; Paludan Müller: Julen i en Præstegaard). Saavel den enkelte Sætning som Sætningsforbindelserne have været Gjenstand for Analyse. I ugentlig Stil af fortællende eller lettere beskrivende Indhold er skreven paa Skolen.

2den studerende Klasse. Flors Haandbog i den danske Litteratur S. 9—32, 280—86, 362—67, 506—12. Desuden ere enkelte udvalgte Stykker af danske Forfattere oplæste for at øve Disciplene i Opfattelsen af det læste og for muligvis at udøve nogen Indflydelse paa Valget af deres Fritidslæsning. I Stil om Ugen af fortællende eller beskrivende Indhold.

Tydsck.

2den Forberedelsesklasse. Af Rungs Elementarbog ere de 10 første Stykker gennemgaaede. Efterat de mere ejendommelige Sproglyd og Lydforbindelser under Oplæsningen ere blevne indøvede, ere de enkelte Sætninger blevne oversatte saavel Ord for Ord som i Sammenhæng og derpaa gjengivne fra Dansk paa Tydsck, ved hvilke Øvelser, der stedse have været ledsagede af Udenadstavning, Disciplene tillige lidt efter lidt ere gjorte bekjendte med Verbernes (Hjælpeverberne og første Konjugation) Bøjningsformer, idet disse stedse ere blevne sammenstillede med de tilsvarende i Modersmaalet; i Forbindelse hermed har Opmærksomheden været henvendt paa forekommende Kjøns- og Flertalsformer. Nogle Smaavers ere lærte udenad.

3die Forberedelsesklasse. Rungs Elementarbog S. 1—50. Idet Fremgangsmaaden har været den samme som i forrige Klasse, har Opmærksomheden stedse været henvendt paa i Forbindelse med den øvrige indvundne Sprogkundskab lidt

efter lidt at udvide Disciplenes Kjendskab til Sprogets Böjningsformer uden endnu at gjøre dem bekendte med grammatiske Kunstord. Gjengivelsen fra Dansk til Tydsk har stedse været ledsaget af Udenadstavning. Følgende Smaadigte bag i Bogen ere lærte udenad: Fuchs und Hahn. — Das Blümlein. — Der weisze Hirsch. — Das Büblein auf dem Eis. — Das Steckenpferdreiterlein.

4de Forberedelsesklasse. Curtmanns Lesebuch für die Stufe der Anschauung, S. 1—44. Sætningerne oversættes nu i Sammenhæng. Medens i de to forrige Klasser Disciplene selv oplæse og oversætte det til næste tydske Time foresatte Pensum, og Læreren rettende og understøttende træder til og meddeler Oversættelsen af det nye, de maatte støde paa, saa vænnes nu Disciplene til ved Forberedelsen, der foregaaer paa Skolen, selv at opgive, hvad de ikke kjende eller ikke forstaa. — Artiklerne, Substantivernes og Adjektivernes Deklination, Adjektivernes Komparation, Talord, Pronominer (personlige og possessive) og Verber (Hjælpeverber og 1ste Konjugation) ere lærte efter Simonsens Formlære og indøvede ved Hjælp af Læsebogen og Materialier (Holbechs og Petersens), hvoraf de 10 første Stykker ere blevne benyttede til mundtlige Øvelser. Ved Hjælp af Læsebog og Lexikon er indøvet en Del Substantivers Kjøn, og efter hvilket Paradigma de böjes. Følgende Smaadigte bag i Bogen ere lærte udenad: Der ungezogene Schüler. — Die Jahreszeiten. — Der junge Faulenzer. — Der Verbrecher. — Der grosze Birnbaum. — Der Frühling. — Gott sorgt für Alle. — Kaufe in der Zeit, so hast du in der Noth. — Die Kornblumen. — Der Thierquäler. — Der angehende Schüler. — Das Bienelein. — Die Biene und die Taube. En egentlig Nødskrift af et udenad lært Stykke.

5te Forberedelsesklasse. Curtmanns Lesebuch für die Stufe der Anschauung S. 50—105. Substantiver, Adjektiver, Talord, Pronominer og Verber (fuldstændigere end i forrige Klasse) ere lærte efter Simonsens Formlære og indøvede ved Hjælp af Læsebogen og Materialier (Holbechs og Petersens), hvoraf Stykkerne 10—22 ere blevne benyttede til mundtlige Øvelser. Følgende Smaadigte bag i Bogen ere lærte udenad: Kleines Unrecht. — Knabe und Hündchen. — Sperling und Pferd. — Kind und Schwalbe. — Pudel. — Knabe und Vogel. — Der Käfer. — Die Jahreszeiten. En ugentlig Stil er skreven paa Skolen (Diktatstil eller Øvelse i Formlæren efter ovenfor omtalte Materialier).

6te Forberedelsesklasse. Grubes Charakterbilder aus der Geschichte und Sage, 1ster Theil S. 1—44, hvoraf dog kun er repeteret S. 1—26. *) Substantiver, Adjektiver, Pronominer og Verber ere gennemgaaede og repeterede efter Simonsens Formlære samt indøvede ved Hjælp af Læsebogen og Materialier (Holbechs og Petersens), der ere benyttede til mundtlige Øvelser (Stk. 9—18). En ugentlig Stil er skreven paa Skolen (Øvelser i Formlæren efter ovenfor anførte Materialier eller Diktatstile).

1ste studerende Klasse og Realklasse. Grubes Charakterbilder aus der Geschichte und Sage, 1ster Theil S. 1—26. Simonsens Formlære (med Undtagelse af Substantivernes Kjön og Læren om de sammensatte Verber) og de 5 første Kapitler af sammes Syntax ere lærte og indøvede ved Hjælp af Læsebogen og Stile. Af Jürs og Rungs „Deutsche Dichter“ ere lettere Stykker oversatte og gennemgaaede, f. Ex. af Claudius, Bürger, Schiller, Chamisso, Uhland,

*) Paa Grund af Lærerskifte (se Lærerne).

Mosen, Zedlitz og A. Grün. Nogle lettere Stykker ere lærte udenad. En ugentlig Stil er skreven paa Skolen efter Jürs og Rungs Materialier.

2den studerende Klasse. Grubes Karakterbilder aus der Geschichte und Sage, 1ster Theil S. 44—76. Simonsens Formlære (Substantivernes Kjøn ikke repeteret) og Kasuslæren efter sammes Syntax ere lærte og indøvede ved Hjælp af Læsebogen. Af Jürs og Rungs „Deutsche Dichter“ ere læste: enkelte Stykker af Claudius, Bürger, Voss, Goethe, Schiller, Chamisso, Uhland, Rückert, Heine, Mosen, Lenau og A. Grün. Ved Læsningen og Oversættelsen af disse Digte ere de forekommende sproglige Særegenheder forklarede samt oplyste med Exempler, nærmest hentede fra Grammatikken og det læste Pensum i den prosaiske Læsebog. For at fremme den korrekte Udtale og Betoning og tillige forøge Gloseforraadet ere følgende poetiske Stykker lærte udenad: mindre Digte af Claudius, Goethe, Schiller, Uhland, Zedlitz, Lenau og Geibel. En ugentlig Stil er skreven i Hjemmet, i Begyndelsen af Skoleaaret efter Jürs og Rungs Materialier, senere (efter Nytaar) efter Lorenzens Stiløvelser. 1 Discipel (tydsk født) har benyttet Fibigers Stiløvelser.

Fransk.

4de Forberedelsesklasse. I Borrings „Manuel de langue française“ er læst forfra til S. 25 (la bonne fille). Ved første Gjennemlæsning er der lagt særdeles Vægt paa en rigtig og tydelig Udtale og korrekt Oversættelse af hvert enkelt Ord i det forud omhyggeligt gennemgaaede Pensum, medens der ved Repetitionen af det læste er fordret en flydende Oplæsning og Oversættelse i Sammenhæng. Disciplene ere vænnede til at lære alle i Daglektion fore-

kommende Ord udenad og at stave dem rigtigt samt at gjengive lettere Ordforbindelser paa Fransk. Ved den daglige Analyse, som har indskrænket sig til den fra Dansk- og Tydskundervisningen kjendte enkelte Sætning, ere Formlærens simpleste Dele praktisk indøvede, navnlig Artiklen, Hjælpeverberne og Former af regelmæssige Verber.

5te Forberedelsesklasse. I Borrings „Abc. instructif“*) er læst fra S. 28 til S. 57 og fra S. 62 til S. 84. Efter Ingerslevs Grammatik er gennemgaaet Artiklen, Hjælpeverberne, de regelrette Verber, Tallet, Substantivers og Adjektivers Kjönsböjning, Talordene og Pronominerne. Den friere Oversættelse er traadt istedenfor den ordrette, dog saaledes at hvert enkelt Ords Betydning for Stedet og Hovedbetydning er fordret kjendt af Disciplene. Ved den daglige Analyse ere Staveøvelserne fortsatte navnlig til Indøvelse af enslydende Ord, og enkelte hyppigt forekommende uregelrette Verber ere medtagne; ligesom lettere Ordforbindelser af Lektien stadig ere gjengivne og korte danske Sætninger opgivne til Oversættelse.

6te Forberedelsesklasse).** Af Borrings Læsebog for Mellemlasserne er læst 52 Sider. Hele Formlæren er gennemlæst og indøvet ved mundtlig og skriftlig Oversættelse efter Borrings Stiløvelser. Den daglige Analyse har omfattet den enkelte og sammensatte Sætning.

Iste stud. og Realklasse. Disciplene i disse Klasser have i dette Skoleaar nydt fælles Undervisning, dog saaledes, at der er indrömmet Disciplene af Iste Realklasse en ugentlig

*) Denne Læsebog er benyttet i dette Skoleaar, fordi Disciplene havde den fra den foregaaende Klasse.

***) To af Klassens Real-Disciple have ikke deltaget i Undervisningen, men benyttet Timerne til andre Realæg.

Time mere til Stilskrivning paa Skolen. Af Borrings Læsebog for Mellemklasserne er læst 62 Sider, Formlæren er repeteret og indøvet mundtlig og skriftlig. Hver anden Uge er skrevet en let Stil. Af det daglige Pensum er fordret en fuldstændig Analyse.

2den stud. Klasse. Af Borrings Læsebog for Mellemklasserne er læst 120 Sider, Formlæren er repeteret, og af Syntaxen er Afsnittet om Subjonctif, Participium og Pronominerne gennemgaaet. Ugentlig er skrevet en Stil.

Engelsk.

6te Forberedelsesklasse. Undervisning i Engelsk have kun de Disciple, som høre til Klassens Realafdeling. Listows Elementarbog er læst og repeteret, de danske Stykker ere gjengivne skriftlig. Af Listows Læsebogs 1ste Afdeling er læst 1—22, og til Stilskrivning er efter Elementarbogens Afslutning Listows Stiløvelser (1ste Afdeling) anvendt. Desuden ere Stykkerne 1—22 i sidstnævnte Bog mundtlig oversatte paa Skolen. Lektierne til den følgende Time ere stedse forud blevne omhyggelig gennemgaaede for Disciplene, og den rigtige Udtale er indøvet ved Eftersigen og Staven.

1ste stud. og Realklasse. Da ingen af Disciplene før havde nydt Undervisning i Engelsk, er i det væsentlige læst det samme som i foregaaende Klasse. Listows Elementarbog er læst og repeteret og de danske Stykker gjengivne skriftlig — af de studerende Disciple dog kun 1—14. Af Listows Læsebog (1ste Afdeling) ere Stykkerne 1—23 læste. Realdisciplene have repeteret det meste og skrevet Stil efter den tilsvarende Stiløvelse. Alt er forud under Staveøvelser gennemgaaet paa Skolen.

Paa Grund af det ønskelige i, at ogsaa de studerende

Disciple i Skolen bleve førte i det mindste saavidt i det engelske Sprog, at de første Vanskeligheder, navnlig Udtalen, som ofte afskrække fra senere at lære dette Sprog, bleve overvundne, var Undervisningen henlagt til den første studerende Klasse som den eneste, i hvilken Skolen turde gjøre Forsøget, fordi der intet nyt Sprogfag optoges. Dette Aars Erfaring har imidlertid vist, at Optagelsen af dette Fag ikke er skeet, uden at de øvrige Sprogfag led derved, og noget af den erhvervede Sikkerhed tabtes, og da det i denne Klasses Sprogundervisning netop gjælder om at udvide og bevare den engang vundne Sikkerhed i Grundformerne, har Skolen anseet det for rigtigst ikke at fortsætte Forsøget, men hellere at henlægge de tre ugentlige Timer, som have været indrømmede Engelskundervisningen her, til de andre sproglige Fag. Under den nuværende Ordning vil der derfor ikke gives studerende Disciple Undervisning i dette Sprog.

Latin.

6te Forberedelsesklasse. Latin læses i denne Klasse kun af den studerende Afdeling. I Læsebog for Begyndere af Kjær er læst første Afdeling, og efter Madvigs Grammatik er det tilsvarende af Grammatikken — den hele regelmæssige Formlære — læst og indøvet i den Orden, som Læsebogens Plan kræver; den 3die Deklination er derimod læst efter det i Læsebogen tilføjede Skema. De danske Stykker ere umiddelbart efter Læsningen af de tilsvarende latinske Stykker skriftlig oversatte og efter Rettelsen lærte, ved Repetitionen ere dikterede Stile traadte istedenfor. Det hele Pensum er repeteret flere Gange, og Disciplene ere vænnede til hurtigt og rigtig at kunne omsætte saavel ved

Oversættelsen fra Latin paa Dansk som fra Dansk paa Latin aktive Sætninger til passive og omvendt. Mundtlige Øvelser i strax at oversætte danske opgivne Exempler paa Latin ere stadig holdte. Alle forekommende Gloser ere lærte. Stilene ere kun skrevne paa Skolen.

1ste stud. Klasse. I Læsebog for Begyndere af Kjær er læst fra Stykke XI, hvorved Konjunktiver og Infinitiver ere indøvede (Acc. c. Inf. efter Verba sent. og decl., simple ut og ne Sætninger, afhængige Spørgesætninger og hypothetiske Sætninger); af Kornelius Nepos er læst Themistokles, Epaminondas og Timotheus. Formlæren er repeteret og de anomale og defektive Verber lærte, hvorimod af de ureglerede Verber kun de i Læsebøgerne forekommende ere medtagne. Lektien er stedse forud gennemgaaet under Disciplenes Medvirken, og disse ere holdte til i deres Notebøger at optegne alle de Oplysninger, som meddeltes, og som ere fordrede gjengivne. Under den daglige Analyse er en stor Del af Kasuslærens simpleste Regler lært uden Afbenyttelse af nogen Grammatik. Efter Læsebogens Afslutning er til Stilskrivning, som kun er skeet paa Skolen, dikteret korte Sætninger til Befæstelse af Formlæren og videre Indøvelse af Infinitiv og Konjunktivs Brug; disse ere efterhaanden udvidede til at omfatte de under Analysen gennemgaaede Regler af Kasuslæren, navnlig de, som ikke syntes at staa klart for nogle af Disciplene. Trojels Exempelsamling er kun benyttet til mundtlig Oversættelse, de Exempler og Stykker ere oversprungne, som faldt udenfor de Disciplene givne Hovedregler.

2den stud. Klasse. Af Cæsars comm: de bell. Gall. er læst 2den og 3die Bog, af Ciceros Taler 2den og 3die Tale mod Catilina, af Terents Heautontimorumenos. Det

læste er forud gennemgaaet under Disciplenes Medvirken, og de meddelte grammatiske og lexikalske Oplysninger ere nedskrevne i Notebøgerne og lærte. Ved Læsningen af Cæsar ere Begivenhederne fulgte paa Kortet, og saavel her som ved Læsningen af Cicero ere de romerske Statsforhold, som fordredes til Forstaaelsen, tydeliggjorte for Disciplene. Formlæren er repeteret efter Madvig, medens Syntaxens vigtigste Regler ved den daglige Analyse uden Henvisning til Grammatikken ere gennemgaaede efter de Exempler, som Læsningen frembød, og saaledes efterhaanden lærte. Stile efter Trojels Stiløvelser (2den Afdeling) have afvexlet med Diktatstile.

Græsk.

2den stud. Klasse. Bergs Læsebog (1ste Kursus) er benyttet til Indøvelse af den regelmæssige Formlære, som er læst efter sammes Skema til den græske Formlære, men da det har været Öjemedet saa hurtig som mulig at bringe Disciplene ud over Brugen af Læsebog med de unægtelig paa dette Standpunkt trættende korte Exempler, ere kun enkelte Exempler af hvert Stykke medtagne saavel af Stykkerne til Oversættelse fra Græsk paa Dansk som fra Dansk paa Græsk. Af Xenofons Anabasis er derpaa læst 1—4de Kapitel; Formlæren er flere Gange repeteret og det lærte søgt sikkert ved omhyggelig Analyse af Daglektionen.

Religion.

2den Forberedelsesklasse. Det gamle Testamente indtil Moses samt udvalgte Stykker af det nye Testamente efter

Balslevs Bibelhistorie. Mundtlig Meddelelse er i denne Klasse stedse gaaet forud for Brugen af Bog. Psalmer.

3die Forberedelsesklasse. Det nye Testamente indtil Jesu Opstandelse efter Balslevs Bibelhistorie. Psalmer.

4de Forberedelsesklasse. Det gamle Testamente efter Balslevs Bibelhistorie og af sammes Forklaring til Luthers Katekismus: „Første Hovedstykke“ indtil Afsnittet om Synden (§ 45) med Undtagelse af §§ 11—15. Psalmer.

5te Forberedelsesklasse. Det nye Testamente efter Balslevs Bibelhistorie og af sammes Forklaring til Luthers Katekismus: fra Afsnittet om Synden (§ 45) indtil den 3die Troens Artikel. Psalmer.

6te Forberedelsesklasse. Det gamle Testamente efter Balslevs Bibelhistorie. Af S. C Müllers Udtog af Bibelen er læst fra Begyndelsen indtil 2den Mose Bog. Efter Balslevs Forklaring til Luthers Katekismus: „Andet Hovedstykke“ til § 86 (Syndernes Forladelse). Psalmer.

1ste studerende Klasse og Realklasse. De 3 Troens Artikler med Udvikling efter Balslevs Lærebog (2det Hovedstykke). Det nye Testamente efter Balslevs Bibelhistorie. Psalmer.

2den studerende Klasse. Balslevs Lærebog fra: „Tredie Hovedstykke“ og til Slutning — og derefter repeteret den hele Bog. I S. C. Müllers Udtog af Bibelen er læst fra Begyndelsen til Salomons Regering. Søndags Evangelierne fra Trinitatis Søndag til 19de Sønd. efter Trinit. ere læste og gennemgaaede. Psalmer.

Geografi.

2den Forberedelsesklasse. I den første Halvdel af Aaret var Undervisningen kun mundtlig; som Indledning til den

geografiske Undervisning blev Jordklodens Skikkelse og de forskellige Retninger gennemgaaede med Disciplene og indøvede ved Hjælp af Globus og Kort. Efter at derpaa de større Inddelinger af Hav og Land vare lærte, optoges i Undervisningen efterhaanden de mindre Afdelinger, indtil paa denne Maade alle fem Verdensdele vare gennemgaaede. Senere er det saaledes lærte repeteret efter Bog, dog saaledes at Bogen blot tjener som Hjælpemiddel for Forberedelserne i Hjemmet, medens derimod ved Examinationen særlig lægges Vægt paa en Udenadlæren af Kortet.

3die Forberedelsesklasse. Gjenstanden for Undervisningen har været: Jordens Overflade; saaledes ere Bjerge, Højlande, Sletter, Søer og Floder gennemgaaede. Undervisningen er skeet efter Bog (Thriges lille Geografi), men en Udenadlæren af Kortet har ogsaa her været Hovedsagen. Alle fem Verdensdele ere gennemgaaede, og det i foregaaende Klasse læste er repeteret.

4de Forberedelsesklasse. Hele den fysiske Geografi efter Thriges mindre Lærebog er repeteret paa en fyldigere Maade, ligesom ogsaa Landenes Produkter og fornemste Erhvervskilder ere medtagne. Hovedtrækkene af Jordklodens forskellige Varmeforhold har tjent som Indledning til en Udsigt over Fordelingen af Dyr og Planter.

5te Forberedelsesklasse. Efter Thriges mindre Geografi er paabegyndt Læsningen af den politiske Geografi, og Europa er gennemgaaet. Under Læsningen af dette Afsnit er den fysiske Geografi bestandig bleven repeteret, og Disciplene ere blevene øvede i uden Kort at angive Beliggenheden af Lande og Byer. Tillige er med Grundlag af samme Bogs fjerde Afsnit ved hvert Land givet en Fremstilling af dets

vigtigste Produkter sammenholdte med dets Klima og naturlige Beskaffenhed.

6te Forberedelsesklasse. Ifølge Skoleplanen skulde Læsningen af den mindre Lærebog afsluttes i denne Klasse, men da dette allerede var skeet forrige Aar, paabegyndtes Thriges større Geografi, — hvoraf er gennemgaaet fra Side 28 til Side 114 (den preussiske Stat). De rent historiske Enkeltheder i denne Lærebog ere forbigaaede. Disciplene ere øvede i at samle de ved de enkelte Landdele og Provindser givne Beskrivelser af den fysiske Beskaffenhed for at danne sig saa fuldstændigt et Billede som muligt saavel af Landet i det hele som ogsaa i Forhold til de omliggende Lande.

1ste stud. Klasse og Realklasse. Af samme Bog er læst til S. 126 (Meklenburg), og de samme Hensyn ere tagne ved Afbenyttelsen af Lærebogen som i foregaaende Klasse. Landenes naturlige Beskaffenhed er stadig bleven sammenholdt med Beboernes Levemaade og Næringsvejé, og Naturens Indflydelse paa disse er paavist.

2den stud. Klasse. Samme Bog. Fra Europas Begyndelse til S. 166 (Italien). Tillige er med Grundlag af samme Bog Side 6—9 givet Hovedtrækkene af den matematiske Geografi.

Historie.

4de Forberedelsesklasse. I Overensstemmelse med Skolens Plan har Undervisningen i denne Klasse kun været mundtlig. Det har været Hensigten som Forberedelse til den senere historiske Undervisning at meddele Disciplene en Oversigt over Historiens Gang og Hovedbegivenhederne

i de forskjellige større Perioder; dog er der navnlig lagt Vægt paa Oldtidens Historie, hvor Stoffet, idet det lettere knytter sig til de enkelte Personligheder, bedre egner sig til mundtlig Fremstilling.

5te Forberedelsesklasse. Danmarks Historie efter Barfods „Ledetraad i Danmarks Historie“ er gennemlæst og repeteret. Stoffet er blevet udvidet ved Fortælling og af og til Oplæsning af enkelte Begivenheder (efter Hammerich's historiske Skildringer).

6te Forberedelsesklasse.*) Med den studerende Afdeling er i Kofod's mindre Lærebog i Verdenshistorien ved Thrige læst fra det vestlige romerske Riges Undergang til Reformationen. Efter en Fremstilling af Folkevandringen (tildels mundtlig meddelt) læstes Middelalderens Historie; ved første Gjennemlæsning fulgtes ikke Bogens etnografiske Ordning, men Begivenhederne læstes samtidigt over alle Lande, og det daglige Pensum blev forud gennemgaaet. Under Repetitionen, hvorved Bogens Orden fulgtes, befastedes Oversigten ved bestandige Spørgsmaal om de samtidige Begivenheder i de øvrige Lande. For imidlertid paa dette Trin at begrænse Stoffet saa meget som muligt, er kun Hovedlandenes Historie læst gennem hele Perioden, de øvrige Lande ere først optagne paa det Tidspunkt, hvor deres Historie traadte i Forbindelse med de almindelige Begivenheder.

Realafdelingen i denne Klasse har efter Kofod's fragmentariske Historie læst forfra til Amerikas Oplagelse.

1ste stud. Klasse. Undervisningen i denne Klasse, hvori Disciplene ved Aarets Begyndelse i Historie stod paa samme

*) Disciplene i denne Klasse vare i Historie et Aar forud for Undervisningsplanen.

Trin som i foregaaende Klasse, har været ganske som i den; det samme Tidsrum er gennemgaaet og paa samme Maade.

Iste Realklasse. Efter Kofods fragmentariske Historie er gennemlæst til Revolutionen.

2den studerende Klasse. Den nyere Tids Historie efter Kofods Lærebog ved Thrige er læst og repeteret paa samme Maade, som er angivet i de foregaaende Klasser.

Naturhistorie.

Zoologi er læst fra Skoleaarets Begyndelse til Maj Maaned. Som Lærebøger ere benyttede i de lavere Klasser Lützens lille Lærebog og i de to øverste Klasser Lützens større Lærebog i Dyrerigets Naturhistorie. Som Hjælpe-midler ved Undervisningen har Skolens Samling været benyttet, Thornams Afbildninger (anskaffede i Februar) samt Burmeisters zoologiske Atlas (anskaffet i April), og desuden jævnlig hele Tiden Schouws og Eschricht's Afbildninger. Opmærksomheden har fortrinsvis været rettet paa at lede Disciplene til gennem Autopsi at komme til en klar Opfattelse af den ejendommelige Grundform for hver større Afdeling af Dyreriget — Klasse, Orden, stundom Familie — og i dette Öjemed ere de jævnlig blevne øvede i at beskrive de Gjenstande i Samlingen og forklare de Afbildninger, der vedrørte det gennemgaaede, forsaavidt de vare for Haanden. Af Lærebøgerne, navnlig af den større Lærebog, er en Del forbigaaet, og i det hele er forbigaaet det meste, hvoraf der ikke fandtes Afbildninger eller Præparater, uden forsaavidt Forstaaelsen af en Klasses eller Ordens Væsen gjorde det nødvendigt at dvæle derved.

Undervisningen i Botanik er begyndt i Løbet af Maj

Maaned. I de tre øverste Klasser benyttes dertil Vaupells Plantelære, dog forbigaaes meget undtagen i øverste Klasse. Det er paalagt Disciplene til hver Undervisningstime i Botanik at medbringe et Par Planter, og disse øves Disciplene i at beskrive, medens Lærebogen mere benyttes som Hjælp for dem til hjemme. at finde de Udtryk og Begreber, der paa Skolen ere dem bibragte, ordnede i deres indbyrdes Forhold. I den lavere Klasse (5te), hvor der undervises i Botanik uden Lærebog, anvendes Tiden helt til Beskrivelse af de medbragte Planter. Da naturligvis de samme Planter saaledes oftere kunne forekomme, gives her ved en ønskelig Lejlighed til Rekapitulation, der dels i og for sig er nødvendig, dels forhindrer, at Opmærksomheden spredes over et for stort Antal Planter. De danske Artsnavne meddeles og fordres erindrede af Disciplene.

4de Forberedelsesklasse. Efter Lützens lille Lærebog i Forbindelse med mundtlig Gjennemgang er med stadig Afbenyttelse af Præparater og Afbildninger læst Pattedyrene. Hovedtrækkene af Pattedyrenes Benbygning og Kredsløb ere mundtlig gennemgaaede.

5te Forberedelsesklasse. Af Zoologi efter samme Bog: Krybdyr, Padder, Fiske og Leddyr. Botanik mundtlig.

6te Forberedelsesklasse. Af Zoologi efter Lützens mindre Lærebog: Fiske, Bløddyr og Leddyr. I Botanik efter Vaupell: det første Afsnit.

1ste studerende Klasse og Realklasse. I Zoologi efter den større Lærebog en Del af Afsnittet om Mennesket, Pattedyrene og Fuglene. I Botanik som 6te Forberedelsesklasse.

2den studerende Klasse. Af Zoologi efter den større Lærebog: Mennesket, Pattedyrene, Fuglene og Krybdyrene. I Botanik efter Vaupells Lærebog: første Afsnit (Rod,

Stængel, Knop og Blad) og af Plantefamilierne de enfrøbladede Planters Familie.

Mathematik.

Regning.

Iste Forberedelsesklasse. Ældste Afdeling har lært at lægge til og trække fra med Talstørrelser, der ere sammensatte af Tiere og Enere, ved at tælle — frem eller tilbage — saavel i Rækken af Tiere som i Rækken af Enere. De 3 første Tabeller af den lille Regnetabel ere lærte (i Multiplikation behandles de enkelte Fold som fortsatte Tillæg).

Mellemste Afdeling har (ved Hjælp af synlige Gjenstande) lært at tælle — frem og tilbage — saavel i Rækken af Tiere som i Rækken af Enere — og ved Hjælp af Færdighed heri opnaaet fuldstændig Sikkerhed i at lægge til og trække fra, dog kun med laveste Talorden og indtil Tallet 100.

Yngste Afdeling. De samme Øvelser som med foregaaende Afdeling, dog kun indtil Tallet 20.

2den Forberedelsesklasse. De 4 Regningsarter ere blevne indøvede med Talstørrelser indtil 10,000, men i Multiplikation og Division med en Faktor og Divisor mindre end 10. Den mindre Regnetabel, hvortil Regningen i denne Klasse begynder at støtte sig, er lært fuldstændig.

3die Forberedelsesklasse. De 4 Regningsarter ere blevne indøvede med Talstørrelser indtil 20,000, men i Multiplikation og Division med en Faktor og Divisor mindre end 20. Den større Multiplikationstabel, der allerede i de forrige Klasser er bleven behandlet som en Række af Regnestykker, er nu bleven lært.

4de Forberedelsesklasse. I Tavleregning, der overensstemmende med Skolens Plan i denne Klasse tager sin

Begyndelse, ere de 4 Regningsarter i ubenævnte og tildels i benævnte Tal gennemgaaede efter Mundts Regnebog. Ved Øvelserne i Hovedregning ere Disciplene gjorte bekendte med Reduktionstallene til de hyppigst forekommende Arter af Mønt, Maal og Vægt samt disses Anvendelse ved benævnte Tals Forvandling fra lavere til højere Navn og omvendt. Den større Regnetabel og dens Anvendelse paa højere Talordener.

5te Forberedelsesklasse. De 4 Regningsarter med benævnte og brudne Tal efter Mundts Regnebog. 1 Time om Ugen er udelukkende bleven anvendt til Hovedregning. Den store Multiplikationstabel er bleven lært.

6te Forberedelsesklasse. De 4 Regningsarter med brudne Tal fuldstændig samt Reguladetri efter Mundts Regnebog. Den store Regnetabel og dens Anvendelse paa højere Talordener.

1ste Realklasse. Efter Mundts Regnebog: omvendt og sammensat Reguladetri, Delingsreglen og de fire Regningsarter med Decimalbrøk.

Arithmetik.

6te Forberedelsesklasse. Kun de Disciple, som høre til denne Klasses Realafdeling have Undervisning i Arithmetik. Efter Stens elementære Arithmetik ere de fire Regningsarter gennemgaaede under stadige Øvelser i at regne lette herhenhørende Opgaver.

1ste studerende Klasse. Efter Stens elementære Arithmetik er gennemgaaet: de fire Regningsarter Disciplene ere stadig paa Skolen övede i at regne lettere Opgaver med Tal og Bogstavexempler.

1ste Realklasse. Efter Stens elementære Arithmetik

de fire Regningsarter, Proportioner og Decimalbrøk. Disciplene ere stadig øvede i at regne lettere Opgaver med Tal og Bogstavexempler.

2den studerende Klasse. Afsnittene om Proportioner, Decimalbrøk og Potens ere læste efter Stens elementære Arithmetik og elementære Algebra.

Geometri.

1ste Realklasse. Efter Ramus Geometri er læst Afsnittene om den rette Linie, Vinkler, Trekanter og Cirklen med tilhørende Problemer.

2den studerende Klasse. Efter Ramus Geometri er læst det samme som i 1ste Realklasse.

Skrivning og Tegning.

Skrivning. I de fire første Forberedelsesklasser skrives kun med latinske i de øvrige Klasser tillige med danske Bogstaver. Med Hensyn til de enkelte Klasser er den i Skolens Indbydelsesskrift for 1859 fremsatte Plan nøje fulgt.

Tegning.

3die Forberedelsesklasse. 1ste og 2det Hefte af Helstedes Tegnehefter.

4de Forberedelsesklasse. 2det, 3die og 4de Hefte af Helstedes Tegnehefter.

5te Forberedelsesklasse 4de og 5te Hefte af Helstedes Tegnehefter og 10 Tabeller af Hetschs geometriske Tegnélære.

6te Forberedelsesklasse. 5te Hefte af Helstedes Tegnehefter. Enkelte af Klassens Disciple tegne Kontur og Skygge efter Gibsornamenter. Hetschs geometriske Tegnélæres 1ste Afdeling er gennemgaaet.

1ste Realklasse. Tegning efter Gibsornamenter. Endel af Hetschs geometriske Tegnælæres 1ste Afdeling er repeteret og 2den Afdeling er begyndt. Projektioner.

Sang og Gymnastik.

Sang. Ligesom i forrige Skoleaar have Disciplene til Sang været delte i 2 Afdelinger, hver med en Time ugentlig. Den ældste Afdeling er bleven øvet i tostemmige Sange (Hansen og Bull), det yngste Parti har kun sunget enstemmigt efter de samme Lærebøger, men er tillige blevet øvet i Nodelæsning.

Gymnastik. For det yngste Hold af Disciplene har Undervisningen væsentligst omfattet de forberedende Øvelser i Gymnastikhuset, hvorimod de ældre tillige have fortsat de forrige Aar begyndte Exercerøvelser indtil Geværexercitsen. I Sommermaanederne træde Svømmeøvelserne istedenfor, i hvilke Skolen ønsker alle de ældre Disciples Deltagelse, som ikke ved Lægeattest fritages, Disciplene i 1ste og 2den Forberedelsesklasse kunne derimod efter Forældrenes Begjæring fritages for Deltagelse i Øvelserne men ikke for Tilstedeværelse i Timerne.

I det kommende Skoleaar vil Undervisningen i Gymnastik ifølge et fra flere Sider udtalt Ønske blive udvidet saaledes, at 1ste og 2den Forberedelsesklasse daglig nyde Undervisning deri og de højere Klasser 3 Gange ugentlig.

Lærelægenes Optagelse og Afslutning.

Forberedelsesklasserne.						Realklasserne.		Studerende Klasser.					
1	2	3	4	5	6	1	2	1	2	3	4	5	
Dansk. Regning. Skrivning. Gymnastik. Sang.	Religion. Tydsk. Geografi. (mundtl.). Tegning.		Fransk. Historie. (mundtlig). Naturhistorie. Tavleregning.		De studerende. Latin. Tegning afsluttes. Realisterne. Engelsk. Arithmetik.	Geometri. Sang afsluttes.	Naturlære.	Arithmetik. Skrivning og Sang afsluttes.	Græsk. Geometri.			Afgangsexamens 1ste Del (Fransk, Tydsk, Geograph, Naturhistorie.)	Naturlære. Hebraisk, fordem, der ønske det. 2den Del.
						Afgangsexamen.							

II.

Lærefagene ugentlige Timefordeling i Skoleaaret 1860 — 61.

Lærefagene.	Forberedelsesklasserne.						1. Real- klasse.	Stud. Klasser.	
	1	2	3	4	5	6		1	2
Religion.....	"	3	2	2	2	2	2	2	2
Dansk	9	6	6	4	4	3	3	3	3
Tydsk	"	2	4	5	4	4	3	2*)	2
Fransk.....	"	"	"	3	4	3	3	2	3
Engelsk.....	"	"	"	"	"	" 4	3	3	"
Latin	"	"	"	"	"	6 "	"	6	6
Græsk	"	"	"	"	"	"	"	"	4
Geografi.....	"	3	2	2	2	2	2	2	2
Historie.....	"	"	"	2	2	2	2	2	2
Naturhistorie.....	"	"	1	2	2	2	2	2	2
Mathematik og Regning...	6	5	4	4	4	2-4	6	3	4
Skrivning	6	4	3	3	3	2	2	2	"
Tegning.....	"	"	1	2	2	1-2	2	"	"
Gymnastik.....	2	2	2	2	2	2-1	2	2	2
Sang	1	1	1	1	1	1	"	1	"
Ugentligt Timeantal	24	26	26	32	32	32	32	32	32

*) Fra Januar Maaned blev føjet 1 Time til, saa at Klassen nu har 3 ugentlige Timer.

III.

Almindelige Bestemmelser med Hensyn til Orden og Disciplin.

1) Undervisningen begynder Sommer og Vinter Kl. 9; Porten til Legepladsen aabnes 15, Adgangen til Klasseværelserne 5 Minutter før 9; i den mellemliggende Tid maa de Disciple, som komme, opholde sig paa Pladsen, med mindre i Tilfælde af daarligt Vejr Gymnastikhuset aabnes til Ophold. Tornistre og Bøger maa ikke bortlægges, og ingen Legen maa finde Sted. Ved første Ringning med Skoleklokken 5 Minutter før 9 begive Disciplene sig til deres Klasser, ved anden Ringning Kl. 9 begynder Undervisningen.

2) Imellem de enkelte Undervisningstimer er et Ophold af 8 Minutter, som dog Kl. 11 forøges til 13 Minutter; Timernes Begyndelse og Ophør tilkjendegives ved Ringning med Skoleklokken, som besörges ved Skolebudet.

3) Ved Timernes Ophør gaa Disciplene ud paa Legepladsen eller, dersom den paa Pladsen inspektionshavende paabyder det, ind i Gymnastikhuset; de, som have medbragt skriftlig Anmodning fra Forældre eller Foresatte om Fritagelse for at gaa ned, gaa til det dem anviste Værelse. Disciplene i første Forberedelsesklasse benytte i Vintertiden et særegent Legeværelse, hvorimod de om Sommeren i Fritiden opholde sig i Gymnastikhuset, med mindre de større Klasser paa Grund af ugunstigt Vejr maa benytte det; de faa da et andet Legeværelse. Inspektionen paa disse forskellige Steder er fordelt mellem Lærerne, som paase, at ingen Slagsmaal eller Lege, hvorved Skade kan bevirkes, finde Sted, at i Gymnastikhuset Redskaberne ikke røres, og at Disciplene opføre sig sømmeligt saavel i Leg som i Tale.

4) Det tillades ikke Disciplene uden Bestyrernes Tilladelse i Skoletiden at forlade Skolens Lokale, hvorfor Skolekarlen er forsynet med alt, hvorfor de kunne faa Brug, som Stile- og Skrivebøger, Skrive- og Tegneredskaber, Brød o. dsl. Udsalget skeer under Skolens Kontrol. Al gjensidig Laanen og Sælgen mellem Disciplene er forbudt.

5) Naar Disciplene gaa til og fra Klasserne, maa ingen Løben og Larmen paa Gange og Trapper finde Sted, ligesom det er dem forbudt at gaa ind i noget dem uvedkommende Klasseværelse.

6) Naar en Discipel af en eller anden Grund udebliver fra Skolen, maa dette meldes, og han maa tillige den første Dag han atter møder paa Skolen, medbringe skriftlig Underretning fra Forældre eller Foresatte med Grunden til Fraværelsen. Underretning medbringes ligeledes, naar han uden egen Skyld møder for sildigt eller er uforberedt i nogen Lektie. Ønskes en Discipel fritaget for Deltagen i Gymnastik eller Svømning eller for at gaa ud paa Pladsen i Fritiden, maa den skriftlige Begjæring herom indeholde, saavidt dette er muligt, Opgivelse af den Tid, for hvilken Fritagelsen ønskes.

7) I Undervisningstimerne tillades det i Reglen ikke nogen Discipel at forlade Klassen, skeer dette i enkelte Tilfælde, bemærkes det i den mindre Protokol.

8) Ligesom enhver Discipel maa være forsynet med og daglig medbringe alle de Bøger, som kræves til Dagens Brug, samt de nødvendige Skrive- og Tegneredskaber, maa han, naar han forlader Skolen, intet efterlade i Klassen; dog kan det tillades de Disciple, som bo udenfor Byen eller langt fra Skolen, at lade deres Landkort blive hjemme, og

de, som medbringe skriftlig Underretning fra Forældre eller Foresatte, at der i deres Hjem er et andet Landkort til deres Afbenyttelse ved Forberedelsen, kunne faa Tilladelse til at lade deres blive paa Skolen i Klassens Skab.

9) Karakterbøgerne, som omdeles hver Lördag eller i Tilfælde af en kort derpaa følgende længere Ferie Dagen för dennes Begyndelse, maa, forsynede med Underskrift af Forældre eller Foresatte, medbringes senest Tirsdag Morgen.

10) Disciplene ere ligeoverfor Skolen ansvarlige for Behandlingen af deres Bøger.

11) I hver Klasse dele Duxen og den ugevis vxlende Ordensdux Opsigten med Orden i Klassen paa følgende Maade. Duxen bærer Ansvaret for, at Lærerbordet, med hvad dertil hører, er i Orden, han opgiver til Læreren Daglektierne, samler Karakterbøgerne og bringer dem til Bestyrernes Værelse, og dersom en Lærer kort efter Timens Begyndelse ikke skulde være kommen, underretter han en af Bestyrerne derom. Er der i denne Tid Uro i Klassen, maa han paa Spørgsmaal i denne Anledning opgive de uroliges Navne, og dersom i den første Undervisningstime en af Klassens Disciple ligeledes skulde komme for sildig, underretter han Læreren derom ved dennes Ankomst. Ordensduxen maa paase, at Overtøj og Hovedbedækninger ophænges paa de dertil anviste Pladser paa Gangen, at der er Blæk i Blækhusene, at Kridt, Svamp og Pen er tilstede; han har alene Adgang til Klassens Skab, udtager af det og omdeler til den følgende Time de i det værende Skrive-, Stile- og Tegnebøger, Tavler o. dsl. og lægger dem efter endt Time atter deri, hver Ting paa sin Plads. Om Vinteren paaseer han, at der er tilstrækkelig varmt i Klassen (til 14°), skulde dette ikke være Tilfælde, melder han det

med Lærerens Tilladelse strax til Fyrbøderen, og dersom det oftere hændes, til en af Bestyrerne. I Fritiden bliver han i Klassen. Nøglen til Klaseskabet lægges efter endt Dag-undervisning ned i Lærerbordets Skuffe.

12) Enhver Discipel er ansvarlig for sin Plads i Klassen, hvorfor den, som efter en anden indtager en Plads, strax maa melde al Uorden, Besudling eller Beskadigelse af Bord eller Bænk til Ordensduxen, som da underretter en af Bestyrerne derom.

13) Ved de enkelte Timers Ophør forlade Disciplene Klassen for Lærerne, men efter den sidste Dagtime blive saavel Lærerne som Disciplene i Klassen, indtil en af Bestyrerne er kommen derind, dog kunne Lærerne tillade de Disciple, som ikke ere anmærkede i den mindre Protokol, at gjøre sig færdige til at forlade Skolen. De Disciple, som afhentes ved Bud, maa, dersom disse ikke ere komne til rette Tid, gaa til 1ste Forberedelsesklassens Legeværelse og der afvente Budet.

14) Disciplene maa i enhver Henseende yde Lærerne de dem tilkommende Høfligheds- og Ærbødighedsbeviser og i Timerne indtage en opmærksom og sømmelig Stilling. Tilsidesættelse heraf bør paatales af Lærerne.

15) Stile- og Skrivebøger, som benyttes ved Skolen, maa have en bestemt Farve som er:

danske Stilebøger	lysegule,
tydske	— blaa,
franske	— mørkebrune,
engelske	— mørkerøde,
latinske	— marmorerede (i stift Bind med Læderryg),
mathematiske	— grønne,

Skrivebøger sorte (aflange).
 Notebøger følge Fagets Farve*).

Til hver Klasse høre to Protokoller, en mindre, hvori de Bemærkninger nedskrives, som enkelte Disciples Opførsel eller Præstationer maatte give Anledning til, og en større, hvori Dagkaraktererne indføres. Disse Dagkarakterer gives med Tallene fra 6 til 0, og de sammenfattes ugentlig til en Ugekarakter, som af hver Lærer indføres paa den dertil bestemte Plads i Protokollen og udtrykkes ved ug., mg., g., tg., mdl., slet, af hvilke de fire første kunne forøges ved + (dog ikke ug.) eller formindskes ved ?. Disse Karakterer indføres hver Uge i Karakterbøgerne og efter dem afgjøres den maanedlige Omflytning. Beregningen skeer saaledes, at Gradforskjellen er 3, og tg. = 0, altsaa ug. = 9, ug. ? = 8, mg. × = 7, mg. = 6 o. s. v.; ved Minuskaraktererne er Gradforskjellen 6, mdl. altsaa = ÷ 6, slet = ÷ 12, Karakteren 0 indføres i Karakterbogen som slet men fradrager 18. I de tre nederste Klasser er paa Grund af Fagenes ringere Antal mdl. = ÷ 3, sl. = ÷ 6. For Orden gives ugentlig en Karakter, som hver Maaned indføres i Karakterbogen og har dobbelt Værdi. Har en Discipel i Løbet af en Maaned været to Uger borte fra Skolen, omflyttes han med de andre, dog saaledes at han ikke opflyttes, har Fraværelsen været en Maaned, bliver han for den følgende Maaned nederst i Klassen. Alle Fraværelser ind-

*) Det vilde være ønskeligt, om Disciplene bleve holdte til i Hjemmet stedse at forevise den udskrevne Bog, förend de modtog Penge til en ny.

føres af den Lærer, som har sidste Dagtime, paa et eget Sted i Protokollen, saa at der altid kan eftersees, hvormeget en Discipel i Aarets Løb har forsömt.

Opslag til Underretning for Disciplene ske paa den dertil bestemte Plads ved Hovedindgangen, for Lærerne derimod i disses Værelse.

Skolens Ferier ere:

Sommerferien 4 Uger,

6te Oktbr., Kongens Fødselsdag,

Oktober Flyttedag,

Juleferien fra den 24de Decbr. 11 Dage,

24de Januar, Skolens Stiftelsesdag.

Fastelavnsmandag,

Paaskeferien fra Skjærtorsdag 6 Dage,

April Flyttedag,

Store Bededag,

Kristi Himmelfartsdag,

Pintseferien 9 Dage,

5te Juni, Grundlovsdag,

24de Juni, St. Hansdag (eller en anden Dag i Maaned
den — Skovtur).

Hver Maaned, i hvilken ingen Ferie dag falder, gives en Dag fri. Skolens offentlige Aarsprøve afholdes umiddelbar för Sommerferien; förend Juleferien afholdes en mindre Prøve, som omfatter enkelte Fag.

IV.

De maanedlige Skolepenge ere: 1ste Forberedelsesklasse: nederste Afdeling 2 Rdl. 2 Mk., øverste Afdeling 3 Rdl.

2 Mk.*), 2den Forberedelsesklasse 4 Rdl. 2 Mk., 3die Forberedelsesklasse 4 Rdl. 3 Mk., 4de, 5te og 6te Forberedelsesklasse 5 Rdl. 3 Mk., 1ste, 2den og 3die stud. Klasse samt 1ste Realklasse 6 Rdl. 3 Mk. Af to Brødre betaler den ene, af tre de to 1 Rdl. mindre om Maaneden, den fjerde betaler intet. Udenfor denne Betaling, som i Begyndelsen af hver Maaned afhentes ved Skolens Bud, ydes aldeles intet.

Indmeldelser af nye Disciple til højere Klasser modtages ikke i Maanederne fra Februar til Juli, hvorimod Disciple til de lavere Klasser kunne indmeldes til enhver Tid. Navnlig optages Disciple til den **1ste Forberedelsesklasse** gjerne i de nævnte Maaneder, da der stedse ville findes Hold, til hvilke de kunne slutte sig. Ved en Discipels Indmeldelse i Skolen betales for den første Maaned.

Udmeldelser kunne ske til hver Maaheds Begyndelse men maa anmeldes senest 14 Dage inden den foregaaende Maaned's Forløb.

Disciplene modtages fra 5 Aars Alderen og helst aldeles uforberedte.

V.

Disciplene.

I Aarets Løb ere 48***) Disciple optagne, 11 udtraadte. Disciplenes Antal (i Slutningen af Juni forrige Aar 67) er saaledes 104, der ere fordelte i følgende 9 Klasser:

*) Denne Inddeling træder i Kraft fra det kommende Skoleaars Begyndelse. Den øverste Afdeling omfatter de Disciple, som ved Skoleaarets Ophør tænkes at kunne rykke op i 2den Forberedelsesklasse, den nederste de, som ikke ville kunne rykke op.

**) I dette Antal ere to indmeldte Disciple ikke medoptagne, den ene

2den stud. Klasse	3
1ste stud. og Realklasse	10
6te Forberedelsesklasse	11
5te	— —	12
4de	— —	20
3die	— —	9*)
2den	— —	16
1ste	— —	øverste Afdeling 8 } 23**) nederste — 15 }

Tilgangen har i Aarets Løb været saaledes fordelt:

2den stud. Klasse	”
1ste stud. og Realklasse	2
6te Forberedelsesklasse	3
5te	— —	3
4de	— —	11
3die	— —	4
2den	— —	4
1ste	— —	21

Den warburgske Friplads ved Skolen er af Hr. Pastor L. A. Warburg besat med Disciplen Brynnicke.

besøgte nemlig Skolen kun tre Dage, da han pludseligt maatte forlade Byen, og den anden kun en Dag. Grunden, som blev angivet, var, at en mindre Uenighed mellem Faderen og Bestyreren af den Skole, som han hidtil havde besøgt, denne Dag blev bilagt.

*) Paa Grund af særegne Omstændigheder har en af denne Klasses Disciple ikke besøgt Skolen siden Juul.

***) Tildels adskilte.

VI.

Skolens Lærere.

I Aarets Løb ere DHr. Kand. filos. Zahle og C. Lyngø afgaaede paa Grund af Forflyttelse fra Byen. Lærerne ere: Hr. Benediktsen, B., Kand. theol. (Fransk).

- Damm, P. N., stud. juris (Dansk).
- Dybdahl, Jens. stud. mag. (Naturhistorie).*)
- Gjørdvad, H. H., stud. jur. (Lærer i Forberedelsesklassen).
- Henck, J. V., Arkitekt (Skrivning).
- Hinricksen, H. O., stud. jur. (Lærer i Forberedelsesklassen, Tydsk).
- Fanø, G., stud. med. (Regning).**)
- Frisch, H., Kand. filos. (Historie, Geografi).
- Holm, R., Kand. med. (Geografi, Naturhistorie).
- Holst, H. P., stud. theol. (Engelsk).
- Kjær, L. O., Kand. filol. (Latin).
- Knudsen, B., Kand. jur. (Tydsk).
- Kringelbach, stud. jur. (Fransk, Dansk, Regning).
- Lind, H., Kand. mag. (Mathematik).
- Møller, A., Kand. jur. (Sang).
- Nyssum, J. S., Kand. theol. (Tydsk, Dansk, Regning, 1ste Forberedelsesklasse).
- Olsen, F., Kand. theol. (Religion).
- Ramsgaard, C., stud. filol. (Græsk, Dansk).

*) I 1ste stud. og Realklasse samt i 6te Forberedelsesklasse vikarierer siden April dette Aar Hr. Thaarup, stud. polyt.

**) Under Hr. Fanøs Ansættelse paa Fregatten Niels Juel vikarierer Hr. Hancke, stud. juris.

Hr. Schrøder, Lærer ved det gymnastiske Institut, med
Assistenter (Gymnastik og Svømning).

- Thørrestrup, Genremaler, Elev af Kunstakademiet
(Tegning).
- Warburg, L. A., Præst ved Holmens Kirke, leder
Religionsundervisningen ved Skolen og underviser i
de to øverste Klasser.

VII.

Den naturhistoriske Samling (smlg. Indbydelsesskriftet
for 1859—60) er i Aarets Løb forøget med følgende
Gjenstande;

I Spiritus:

En tiarmet Blæksprutte.

En Samling forskellige Konkylier og Snegle.

En Del forskellige Koralformer.

Til Brug ved Undervisningen er endvidere anskaffet:

Thornams naturhistoriske Afbildninger.

Burmeisters zoologiske Atlas.

Ved Gaver fra Lærere og Disciple.

I Spiritus:

En Sumpskildpadde (Kand jur. Knudsen).

En vestindisk *Snog* (Disc. J. Irminger).

En Skolopender (Samme).

En Jordkrebs (Disc. Kastrup).

Cyprinus sp. (Disc. Harboe).

Udstoppede:

Fr. canaria (Disc. Gleerup).

6 Exemplarer af grønlandske Fuglearter (Disc. Lund).

Garrulus glandarius, Skovskade (Kand. jur. Knudsen).

Skeletdele:

Kranie af en Falk (Disc. Irminger).

Underkæben af en Delfin (Disc. Hygom).

Hvirvelsøjle af en Haj (Disc. Christesen).

Forskjellige tropiske og andre Havsnegle (Disc. Lund, Albeck, Christensen og Irminger).

VII.

I Skoleaaret 1861—62 bruges følgende Bøger:

1ste Forberedelsesklasse.

Borgens og Rungs ABC og danske Læsebog for Begyndere, 1ste Kursus (nyeste Udgave). Hansens og Bulls Sange.

2den Forberedelsesklasse.

Funch, Røgind og Warburgs danske Læsebog for de lavere Klasser. Rungs tyske Elementarbog. Balslevs Bibelhistorie. Hammerichs „100 Psalmer“. Et Atlas (helst Rimestads). Hansens og Bulls Sange. Helstedes første Tegnehefte.

3die Forberedelsesklasse.

Funch, Røgind og Warburgs danske Læsebog for de lavere Klasser. Rungs tyske Elementarbog. Balslevs Bibelhistorie. Hammerichs „100 Psalmer“. Thriges Geografi for de lavere Klasser i lærde Skoler og Realskoler (1861). Et Atlas (helst Rimestads). Helstedes 1ste Tegnehefte. Hansens og Bulls Sange.

4de Forberedelsesklasse.

Funch, Røgind og Warburgs danske Læsebog for de lavere Klasser. Curtmanns Lesebuch für die Stufe der Anschauung. Simonsens tyske Fornilære. Holbechs og Petersens Materialier. Borrings Manuel de langue française (nyeste Udgave). Balslevs Bibelshistorie. Sammes Forklaring til Luthers Katekismus. Thriges Geografi for de lavere Klasser i lærde Skoler og Realskoler. Rimestads Atlas. Bergs Atlas over den gamle Verden. Lützens „Begyndelsesgrundene af Dyreriget Naturhistorie“. Mundts Regnebog. Helstedes Tegnebog, 3die Hefte. Hansens og Bulls Sange.

5te Forberedelsesklasse.

Dansk Læsebog opgives senere. Curtmanns Lesebuch für die Stufe der Anschauung. Simonsens tydske Formlære. Holbechs og Petersens Materialier. Borrings „Mauuel de langue française“. Ingerslevs franske Grammatik. Borrings Stiløvelser. Balslevs Bibelhistorie. Sammes Forklaring til Luthers Katekismus. Thriges Geografi for de lavere Klasser i lærde Skoler og Realskoler. Rimestads Atlas. Den historiske Lærebog opgives senere. Bergs Atlas over den gamle Verden. Lützens „Begyndelsesgrundene af Dyrerigets Naturhistorie“. Mundts Regnebog. Hansens og Bulls Sange.

6te Forberedelsesklasse.

Den danske Læsebog opgives senere. Grubes Karakterbilder aus der Geschichte und Sage, erster Theil. Rungs og Jürs's „deutsche Dichter.“ Simonsens tydske Formlære. Holbechs og Petersens Materialier. Borrings franske Læsebog for Mellemlasserne. Ingerslevs franske Grammatik. Borrings Stiløvelser. Balslevs Bibelhistorie. Sammes Forklaring til Luthers Katekismus. Det nye Testamente. Psalmebog til Kirke- og Hus-Andagt. S. C. Müllers Udtog af den hellige Skrift. Rimestads Atlas. Den historiske Lærebog opgives senere. Bergs Atlas over den gamle Verden. Lützens „Begyndelsesgrundene af Dyrerigets Naturhistorie“. — For de Disciple, som høre til den studerende Afdeling: Latinsk Læsebog for Begyndere, af Kjær. Madvigs latinske Formlære (mindre Udgave). — For de Disciple, som høre til Real-Afdelingen: Engelsk Elementarbog. af Listov. Stens elementære Arithmetik og matematiske Opgaver i det indledende Kursus. Hansens og Bulls Sange.

1ste Realklasse.

Flors Haandbog i den danske Litteratur. Grubes Karakterbilder aus der Geschichte und Sage, erster Theil. Jürs og Rungs „deutsche Dichter“. Simonsens tydske Formlære og Syntax. Holbechs og Petersens Materialier. Borrings franske Læsebog for Mellemlasserne. Sammes Grammatik og Stiløvelser. Engelsk Læsebog af Listov. Listovs Stiløvelser, 1ste Afdeling. Balslevs Bibelhistorie. Sammes Forklaring til Luthers Katekismus. Det nye Testamente. Psalmebog til Kirke- og Hus-Andagt. S. C. Møllers Udtog af den hellige Skrift. Thriges større Geografi. Rimestads Atlas. Kofods fragmentariske Historie ved

Thrige. Bergs Atlas over den gamle Verden. Lützens „Dyrerigets Naturhistorie“, (2den Udgave). Vaupells Plantelære. Mundts Regnebog. Stens elementære Arithmetik, elementære Algebra og Opgaver i det indledende Kursus. Mundts Geometri.

2den Realklasse.

Flors Haandbog i den danske Litteratur. Bojesens kortfattede danske Sproglære. Grubes Karakterbilder aus der Geschichte und Sage, erster Theil. Rungs og Jürs „deutsche Dichter.“ Simonsens Formlære og Syntax. Rungs og Jürs Materialier. Borrings Læsebog for Mellemklasserne. Sammes Grammatik og Stiløvelser. Listovs engelske Læsebog. Sammes Stiløvelser. Balslevs Bibelhistorie. Sammes Forklaring til Luthers Katekismus. Det nye Testamente. Psalmebog til Kirke- og Hus-Andagt. Thriges større Geografi. Rimestads Atlas. Kofods fragmentariske Historie ved Thrige. Bergs Atlas over den gamle Verden. Lützens „Dyrerigets Naturhistorie“ (2den Udgave). Vaupells Plantelære. Stens elementære Algebra og Opgaver i det indledende Kursus. Ramus Geometri. Holtens „Læren om Naturens almindelige Love“.

Iste studerende Klasse.

Flors Haandbog i den danske Litteratur. Grubes Karakterbilder aus der Geschichte und Sage, erster Theil. Rungs og Jürs „deutsche Dichter.“ Simonsens tyske Formlære og Syntax. Holbechs og Petersens Materialier. Borrings Læsebog for Mellemklasserne. Sammes Grammatik og Stiløvelser. Latinsk Læsebog for Begyndere, af Kjær. Kornelius Nepos (Udgave uden Noter). Madvigs latinske Grammatik (nyeste Udgave). Balslevs Bibelhistorie. Sammes Forklaring til Luthers Katekismus. Det nye Testamente. Psalmebog til Kirke- og Hus-Andagt. S. C. Møllers Udtog af den hellige Skrift. Thriges større Geografi. Rimestads Atlas. Kofods Verdenshistorie i Udtog ved Thrige. Bergs Atlas over den gamle Verden. Lützens „Dyrerigets Naturhistorie“ (2den Udgave). Vaupells Plantelære. Stens elementære Arithmetik (4de Udgave) og matematiske Opgaver i det indledende Kursus. Mundts Regnebog. Hansens og Bulls Sange.

2den studerende Klasse.

Flors Haandbog i den danske Litteratur. Bojesens kortfattede danske Sproglære. Grubes Karakterbilder aus der Geschichte und

Sage, erster Theil. Rung og Jürs „deutsche Dichter“. Lorenzens Stiløvelser. Simonsens tydske Formlære og Syntax. Borrings franske Læsebog for Mellemklasserne. Sammes franske Grammatik og Stiløvelser. Cæsar, comment. de bell. gall. (Whitte). Ciceros Taler ved Madvig. Madvigs latinske Grammatik. Trojels Exempelsamlinger til latinske Stile. Bergs græske Læsebog, 1ste Kursus (nyeste Udgave). Sammes græske Skema (nyeste Udgave). Balslevs Bibelhistorie. Sammes Forklaring til Luthers Katekismus. Det nye Testamente. Psalmebog til Kirke- og Hus-Andagt. Thriges større Geografi. Rimestads Atlas. Kofods Verdenshistorie i Udtog ved Thrige. Bergs Atlas over den gamle Verden. Lütken, „Dyrerigets Naturhistorie“. Vaupells Plantelære. Stens elementære Arithmetik (4de Udgave) og Opgaver i det indledende Kursus. Sammes elementære Algebra. Mundts Geometri.

3die studerende Klasse.

Flors Haandbog i den danske Litteratur. Grubes Karakterbilder aus der Geschichte und Sage, erster Theil. Rungs og Jürs „deutsche Dichter“. Simonsens tydske Formlære og Syntax. Lorenzens Stiløvelser. Borrings Album litteraire. Sammes franske Grammatik og Stiløvelser. Ciceros Taler ved Madvig. Vergils Aeneide. Madvigs latinske Grammatik. Trojels Exempelsamlinger til latinske Stile. Bergs græske Skema (nyeste Udgave). Xenofons Anabasis (Udgave uden Noter). Balslevs Bibelhistorie. Sammes Forklaring til Luthers Katekismus. Psalmebog til Kirke- og Hus-Andagt. S. C. Møllers Udtog af den hellige Skrift. Thriges større Geografi. Rimestads Atlas. Kofods Verdenshistorie i Udtog ved Thrige. Bergs Atlas over den gamle Verden. Lütkens „Dyrerigets Naturhistorie“. Vaupells Plantelære. Stens elementære Algebra. Ramus Geometri.

Den for Skolen indrettede Karakterbog faaes hos Hr. Boghandler Hagerup.

IX.

Skriftlig Aarsprøve afholdes den 10de og 11te Juli, mundtlig den 13de, 15de, 16de og 17de i følgende Orden:

1ste Forberedelsesklasse.

Lördag Kl. 12—2 Regning (VII).*)

Mandag Kl. 9—11: Dansk (VII).

Tirsdag Kl. 5—6: Sang.

Onsdag Kl. 11—1: Gymnastik.

2den Forberedelsesklasse.

Lördag Kl. 8^{1/2}—10^{1/2}: Regning (VII).

— Kl. 4—6: Tydsk (X).

Tirsdag Kl. 9—11^{1/2}: Dansk (VII).

— Kl. 12—2: Religion (VII).

— Kl. 5—6: Sang.

Onsdag Kl. 9—11: Geografi (VII).

— Kl. 11—1: Gymnastik.

3die Forberedelsesklasse.

Lördag Kl. 11—12: Dansk (VII).

— Kl. 12—1: Religion (X).

Mandag Kl. 8—9^{1/2}: Geografi (XII).

Tirsdag Kl. 10—11: Regning (XII).

— Kl. 11—12: Tydsk (X).

— Kl. 5—6: Sang.

Onsdag Kl. 11—1: Gymnastik.

4de Forberedelsesklasse B.**)

Lördag Kl. 10—12: Regning (XII).

— Kl. 12—2: Naturhistorie (IX).

*) Værelset, i hvilket der examineres.

***) Til denne Afdeling høre de Disciple, hvis Navne begynde med Bogstaverne A—K.

Lördag Kl. 5¹/₂—7: Dansk (VII).

Mandag Kl. 4¹/₂—6: Religion (XII).

— Kl. 6—8: Tydsk (VII).

Tirsdag Kl. 9¹/₂—11: Geografi (X).

— Kl. 5—6: Sang.

— Kl. 6—8: Fransk (XII).

Onsdag Kl. 11—1: Gymnastik.

4de Forberedelsesklasse A.*)

Lördag Kl. 12—2: Regning (XII).

— Kl. 4—5¹/₂: Dansk (VII).

Mandag Kl. 10—11¹/₂: Religion (XII).

— Kl. 12—2: Naturhistorie (IX).

— Kl. 4—6: Tydsk (VII).

Tirsdag Kl. 8—9¹/₂: Geografi (X).

— Kl. 5—6: Sang.

Onsdag Kl. 9—11: Fransk (X).

— Kl. 11—1: Gymnastik.

5te Forberedelsesklasse.

Lördag Kl. 4—6: Historie (XII).

— Kl. 6—8: Regning (XII).

Mandag Kl. 8—10: Dansk (X).

— Kl. 4—6: Geografi (X).

— Kl. 6—8: Religion (XII).

Tirsdag Kl. 10—12: Naturhistorie (IX).

— Kl. 12—2: Fransk (X).

— Kl. 5—6: Sang.

*) Til denne Afdeling høre de Disciple, hvis Navne begynde med Bogstaverne L—V.

Onsdag Kl. 9—11: Tydsk (XII)

— Kl. 11—1: Gymnastik.

6te Forberedelsesklasse.

Lördag Kl. 8—10: Tydsk (X).

— Kl. 10—11: Latin (X).

— Kl. 6—8: Historie (X).

Mandag Kl. 10—12: Naturhistorie (IX).

— Kl. 12—2: Dansk (X).

— Kl. 4—5¹/₂: Arithmetik (XI).

— Kl. 6—8: Fransk (XI).

Tirsdag Kl. 11—12: Engelsk (XII).

— Kl. 12—2: Religion (XII).

— Kl. 5—6: Sang.

— Kl. 6—8: Geografi (X).

Onsdag Kl. 11—1: Gymnastik.

1ste studerende og 1ste Realklasse.

Lördag Kl. 10—12: Naturhistorie (IX).

— Kl. 12—2: Fransk (XI).

— Kl. 4—6: Engelsk (XI).

Mandag Kl. 8—10: Dansk (XI).

— Kl. 10—12: Historie (X).

— Kl. 4—6: Latin (IX).

— Kl. 6—8: Geografi (X).

Tirsdag Kl. 9—11: Tydsk (XI).

— Kl. 11—12: Geometri (XI).

— Kl. 5—6: Sang.

— Kl. 6—7¹/₂: Religion (XI).

Onsdag Kl. 9—11: Arithmetik (XI).

— Kl. 11—1: Gymnastik.

2den studerende Klasse.

Lördag Kl. 8—9: Historie (XII).

— Kl. 9—10: Naturhistorie (IX).

— Kl. 11—12: Fransk (XI).

— Kl. 7—8: Græsk (XI).

Mandag Kl. 10—11: Dansk (XI).

— Kl. 11—12: Tydsk (XI).

— Kl. 12^{1/2}—1^{1/2}: Latin (XI).

Tirsdag Kl. 11^{1/2}—1: Geometri og Arithmetik (XI).

— Kl. 1—2: Geografi (XI).

— Kl. 7—8: Religion (XI).

Onsdag Kl. 11—1: Gymnastik.

Til at overvære den mundtlige Prøve og Meddelelsen om Prøvens Udfald indbydes alle, som have Interesse for Skolen.

Prøvens Udfald meddeles Torsdag den 18de Juli Kl. 11. Nye Disciple prøves Onsdag den 17de Juli Kl. 1, eller Torsdag den 15de August Kl. 12, dog helst den første Dag.

I det nye Skoleaar begynder Undervisningen **Fredag den 16de August Kl. 9.**
